

POLICJA

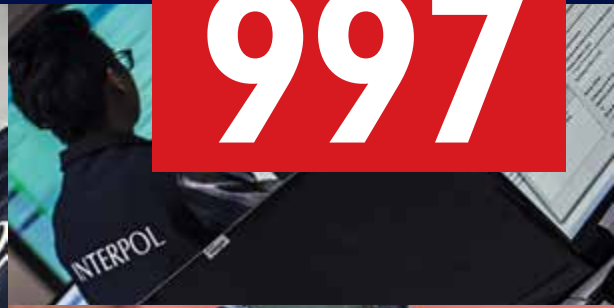
WYDANIE SPECJALNE nr 15

Maj 2019 r.

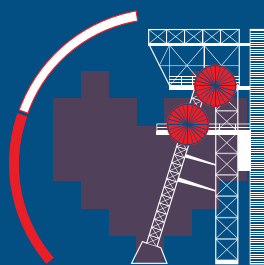
ISSN 2391-4335

www.gazeta.policja.pl

997

INTERPOL

KATOWICE 2019
47TH EUROPEAN REGIONAL CONFERENCE

SPIS TREŚCI

TABLE OF CONTENTS

s. 3	Szanowni Państwo, Joachim Brudziński, minister spraw wewnętrznych i administracji	Ladies and Gentlemen Joachim Brudziński, Minister of the Interior and Administration	2
s. 4	Architektura globalnego bezpieczeństwa – rola INTERPOLU, rozmowa z Jürgenem Stockiem, sekretarzem generalnym INTERPOLU	How INTERPOL is helping develop a global security architecture Interview with Jürgen Stock, Secretary General of INTERPOL	3
s. 7	Razem jesteśmy skuteczniejsi rozmowa z gen. insp. dr. Jarosławem Szymczykiem, komendantem głównym Policji	Together we are stronger Interview with general Jarosław Szymczyk, Ph.D., Commander-in-Chief of Polish Police	5
s. 10	Nasz człowiek w Lyonie rozmowa z podinsp. Mateuszem Walczakiem, szefem Komórki Koordynacji Działania Krajowych Biur INTERPOLU w Rejonie Europy w Sekretariacie Generalnym INTERPOLU w Lyonie	Our man in Lyon Interview with major Mateusz Walczak, Head of the Action Coordination Division of National Central Bureaus for the European Region at the INTERPOL General Secretariat in Lyon	8
s. 11	Współpraca międzynarodowa Policji	International cooperation of the Police	9
s. 14	Współpraca EUROPOLU i INTERPOLU	Cooperation between EUROPOL and INTERPOL	11
s. 16	Zwalczanie terroryzmu	Combating terrorism	13
s. 18	Nielegalny obrót bronią palną	Illicit firearms trafficking	15
s. 20	Policja w walce o zabytki	Police in the fight for historical artefacts	16
s. 21	Walka z przestępczością samochodową	Fight against car crime	17
s. 23	Kula śniegowa	Snowball	18
s. 25	Globalna wojna	Global War	20
s. 27	Fałszowane leki	Falsified medicines	22
s. 28	Walka z cyberprzestępczością	Fight against cybercrime	23

POLICJA

Wydanie specjalne nr 15

997

Adres redakcji:

02-624 Warszawa, ul. Puławska 148/150
tel. 22 60-161-26, fax 22 60-168-67
www.gazeta.policja.pl, gazeta@policja.gov.pl

Redaktor naczelna:

insp. dr hab. Iwona Klonowska
iwona.klonowska@policja.gov.pl
(22 60-132-24)

Zastępca redaktor naczelnej:

podkom. Piotr Maciejczak
piotr.maciejczak@policja.gov.pl
(22 60-116-19)

Sekretarz redakcji:

podinsp. Agata Guzdek-Szewczak
agata.guzdek-szewczak@policja.gov.pl
(22 60-161-32)

Zespół redakcyjny:

Andrzej Chyliński andrzej.chylinski1@policja.gov.pl,
Krzysztof Chrzanowski, Anna Krawczyńska,
mł. insp. Klaudiusz Kryczka, Paweł Ostaszewski,
Izabela Pajdała-Kusińska, Elżbieta Sitek
adresy e-mail pracowników redakcji:
imię.nazwisko@policja.gov.pl
(bez polskich znaków)

Studio graficzne: Krystyna Zaczekiewicz,
Krzysztof Zaczekiewicz (22 60-135-46)

Korekta: Małgorzata Reks-Stabach (22 60-150-91)

Kolportaż: Krzysztof Chrzanowski (22 60-160-86)

Druk i oprawa: ArtDruk. Nakład: 3000 egz.

Numer zamknięto: 16.05.2019 r.

Rada Naukowa Czasopism Policyjnych

Przewodniczący: gen. insp. dr Jarosław Szymczyk,
komendant główny Policji

Prof. zw. dr hab. Brunon Hołyst
Prof. zw. dr hab. Marek Konopczyński
Prof. zw. dr hab. Wiesław Ambroziak
Prof. zw. dr hab. Andrzej Bałandynowicz
Prof. dr hab. Jerzy Bralczyk
Prof. zw. dr hab. n. med. Mariusz Frączek
Prof. zw. dr hab. Jerzy Kunikowski
Prof. zw. dr hab. Stefan Kwiatkowski
Prof. zw. dr hab. Zbyszko Melosik
Prof. zw. dr hab. Jerzy Nikitorowicz
Prof. zw. dr hab. Jadwiga Stawnicka
Prof. zw. dr hab. Bogusław Śliwerski
Prof. zw. dr hab. Tadeusz Tomaszewski
Insp. dr Mariusz Ciarka –
rzecznik komendanta głównego Policji

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych, zastrzega sobie prawo skrótów i opracowania redakcyjnego tekstów przyjętych do druku oraz prawo nieodpłatnego publikowania listów. Redakcja zastrzega sobie również możliwość nieodpłatnego wykorzystania publikowanych materiałów na własnej stronie internetowej. Za treść zamieszczonych reklam, ogłoszeń, listów i materiałów sponsorowanych redakcja nie odpowiada.

Exemplarze miesięcznika w policyjnej dystrybucji wewnętrznej są bezpłatne.

Szanowni Państwo,

Policja, która w tym roku obchodzi 100. rocznicę powstania, jest gospodarzem 47. Europejskiej Konferencji Regionalnej Interpolu. Bez wątpienia takie wydarzenie jest doskonałą okazją do wymiany doświadczeń oraz nawiązania jeszcze ściślejszej współpracy wynikającej z troski o szeroko rozumiane bezpieczeństwo publiczne. Ma to szczególny wymiar w sytuacji, kiedy coraz częściej spotykamy się z przestępczością o charakterze transgranicznym. W takim przypadku szybka wymiana informacji i efektywna koordynacja wspólnych działań są warunkami niezawodnej pracy służb.

Polscy policjanci od wielu lat z powodzeniem współpracują z zagranicznymi partnerami skutecznie zwalczając zagrożenia występujące we współczesnym świecie. Dowodem na to są zakończone sukcesami działania funkcjonariuszy prowadzone pod egidą Interpolu. Polska Policja jest zatem solidnym sojusznikiem w walce z przestępczością transgraniczną.

Życzę uczestnikom Konferencji konstruktywnych obrad i wypracowania interesujących wniosków. Jestem pewien, że wymiana doświadczeń przyniesie wiele korzyści w obszarze bezpieczeństwa międzynarodowego. Wszystkim zagranicznym Gościom życzę przyjemnego pobytu w Polsce i samych pozytywnych wspomnień.

**Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji**

Architektura globalnego bezpieczeństwa – rola INTERPOLU

Rozmowa z Jürgenem Stockiem, sekretarzem generalnym INTERPOLU

Przystąpienie do organizacji międzynarodowej daje każdemu państwu działającemu w pojedynkę szansę na zwiększenie swoich możliwości. Jaka jest aktualna wartość dodana dla krajów stowarzyszonych w INTERPOLU?

– INTERPOL stanowi dla organów policji każdego ze 194 państw członkowskich ogólnosięciową, unikalną platformę umożliwiającą dzielenie się oraz dostęp do ważnych informacji na temat różnych obszarów przestępczości.

Każdy funkcjonariusz organów ścigania doskonale wie, że istotna informacja, pochodząca z dowolnego miejsca lub czasu, może stanowić przełom w dochodzeniu.

Nasza globalna sieć komunikacyjna umożliwia funkcjonariuszowi z każdej części świata, po naciśnięciu tylko jed-

nego przycisku, zwrócenie się o pomoc do partnera oddalonego o tysiące kilometrów. Podłączenie do naszych systemów pozwala również przeprowadzić natychmiastową weryfikację, czy osoba próbująca wjechać do kraju ucieka przed wymiarem sprawiedliwości, podróżuje na fałszywym dokumencie lub używa skradzionego samochodu.

Kolejną wartością dodaną jest szkolenie. Każdego roku INTERPOL organizuje dla policjantów na całym świecie setki bezpośrednich oraz internetowych kursów szkoleniowych z różnych dziedzin zwalczania przestępczości. Pomaga to zapewnić w skali globalnej wymianę najlepszych praktyk oraz wiedzy specjalistycznej.

INTERPOL łączy 194 kraje członkowskie, często zupełnie odmienne pod względem prawnym, kulturowym, społecznym lub gospodarczym. Jakie są wspólne wartości, które pozwalają im współpracować ze sobą w ramach INTERPOLU?

– Jest to przede wszystkim zobowiązanie każdego ze 194 państw członkowskich do zwalczania przestępczości międzynarodowej oraz terroryzmu, umożliwiające oraz zachęcające do współpracy w ramach INTERPOLU. To również świadomość, że walki z przestępczością oraz przestępcami nie ograniczą żadne granice państwowe. Żaden kraj nie chce stać się bezpieczną przystanią dla uciekinierów, którzy potencjalnie mogą stanowić zagrożenie dla jego obywateli.

Co tydzień widzimy, jak współpraca policyjna za pośrednictwem INTERPOLU doprowadza do aresztowań poszukiwanych morderców, gwałcicieli oraz złodziei na całym świecie. Nasze globalne bazy danych pomagają funkcjonariuszom policji m.in. w identyfikacji fałszywych dokumentów, skradzionych pojazdów, nielegalnej broni palnej oraz w dopasowywaniu przestępców do miejsca popełnienia przestępstwa za pomocą odcisków palców lub DNA.

To właśnie takie wyniki oraz świadomość, że po naciśnięciu jednego przycisku policjant w każdym kraju może uzyskać pomoc z drugiej strony globu, umożliwiając

194 państwom członkowskim współpracę, mimo ewentualnych różnic.

W styczniu 2015 r. sekretarz generalny uruchomił program strategiczny „INTERPOL 2020”. Jakie zalecenia dla państw członkowskich przyjęto na podstawie ustaleń trzech grup roboczych zajmujących się narzędziami i możliwościami, kwestiami prawnymi i finansowymi oraz partnerstwem z innymi organizacjami?

– „INTERPOL 2020” doprowadził do historycznych konsultacji państw członkowskich, w wyniku których opracowano 24 zalecenia przyjęte przez Zgromadzenie Ogólne na 85. sesji na wyspie Bali w Indonezji. Zalecenia te zostały podzielone na trzy obszary: technologie i innowacje; zarządzanie i partnerstwo; kontakty zewnętrzne, ludzie oraz dostawy. Powołano także grupy robocze do nadzorowania ich wdrażania.

Zwrócono uwagę na zwiększenie efektywności dostępu do baz danych z użyciem globalnego systemu I-24/7. Obecnie spośród 194 państw członkowskich 192 jest podłączonych do I-24/7, z czego 169 ponad krajowymi biurami INTERPOLU (NCB), co stanowi 88 procent członków tej organizacji. Propozycja stworzenia systemu dwustronnej współpracy tzw. systemu bliźniaczego (twinning system) została zatwierdzona na posiedzeniu szefów krajowych biur INTERPOLU (NCB) w 2018 r., a projekt już się przyczynił do owocnego partnerstwa: Kolumbia wspiera Honduras, Australia zapewnia szkolenia administracyjne dla Wysp Salomona, a Francja wspiera modernizację NCB w Wybrzeżu Kości Słoniowej, Gwinei i Mauretanii, jak również wspiera rozbudowę systemu dostępu do I-24/7 w Laosie.

W ramach kwestii dotyczących zarządzania wdrażana jest obecnie nowa struktura planowania finansowego, która łączy budżet z działaniami.

Idziemy również do przodu z programem „INTERPOL 2020+”. Wzmocni on podjęte działania oraz zagwarantuje, że organizacja będzie w stanie stawić czoła dynamicznie zmieniającym się problemom dotyczącym światowego bezpieczeństwa, w miarę jak będziemy kontynuować przechodzenie do epoki cyfrowej.

Czy obecna struktura organizacji odpowiada jej potrzebom? Czy cele organów INTERPOLU – Zgromadzenia Ogólnego, Komitetu Wykonawczego, Sekretariatu Generalnego oraz krajowych biur INTERPOLU – są nadal aktualne w dobie szybko zmieniającego się świata?

– W 2023 r. INTERPOL, czy też Międzynarodowa Komisja Policji Kryminalnej, jak na początku została nazwana, będzie obchodzić stulecie swojego istnienia, co jest ważnym

kamieniem milowym w życiu każdej organizacji. Jednak ostatnią ważną zmianą w historii organizacji było przyjęcie konstytucji w 1956 roku. Nastąpiło to w momencie, gdy nasza organizacja składała się tylko z 57 państw członkowskich, czyli około jednej trzeciej obecnego stanu.

Jest to jeden z powodów, dla których na 87. Walnym Zgromadzeniu w Dubaju przyjęto rezolucję popierającą utworzenie Grupy Roboczej, mającej zbadać sposoby wzmocnienia zarządzania organizacją.

Rekomendacje grupy pomogą organizacji w procesie decyzyjnym dotyczącym potencjalnych przyszłych zmian i tego, w jaki sposób mogą one przynieść korzyści krajom członkowskim. Należy pamiętać, że chociaż struktura zarządzania organizacją nie zmieniła się w ciągu prawie 63 lat, to w codziennym funkcjonowaniu INTERPOLU dokonał się znaczący postęp. Obejmuje on usprawnienia technologiczne, takie jak system I-24/7 oraz ciągłą rozbudowę dostępu do tej sieci.

Na 45. Europejskiej Konferencji Regionalnej postulowano nawiązanie współpracy z sektorem prywatnym w celu wykorzystania w pracy policji nowych technologii. Wprowadzenie nowych technologii pociąga za sobą ogromne koszty. Czy uważają Państwo, że nowe technologie oraz osiągnięcia nauki wykorzystywane są w zwalczaniu przestępczości międzynarodowej w wystarczającym stopniu?

– Większość służb policyjnych na całym świecie nie dysponuje wystarczającymi zasobami, szczególnie w odniesieniu do technologii, zarówno w sprzęcie, jak i w szkoleniach. To jeden z powodów, dla których współpraca z sektorem prywatnym jest tak ważna. To firmy prywatne są siłą napędową rozwoju nowych technologii, ponieważ dysponują odpowiednimi zasobami.

To, co robi INTERPOL, w szczególności przez Globalny Kompleks ds. Innowacji w Singapurze (Global Complex for Innovation in Singapore), to identyfikacja obszarów, w których możemy współpracować z sektorem prywatnym w celu wykorzystania jego wiedzy oraz technologii dla dobra organizacji i jej 194 państw członkowskich. Oznacza to również wykorzystanie naszej własnej wiedzy oraz zrozumienia różnych potrzeb organów ścigania na całym świecie, aby zagwarantować, że pomagamy dostarczać niezbędne narzędzia umożliwiające funkcjonariuszom policji wykonywanie ich pracy.

Szkolenia w zakresie wykorzystywania w dochodzeniach kryminalistyki cyfrowej oraz spotkania poświęcone kwestiom, w których drony są częścią dochodzeń kryminalnych, to tylko dwa z obszarów, w których pomagamy państwom członkowskim sprostać dzisiejszym wyzwaniom technologicznym.

► **Ataki z 11 września 2001 r. (9/11 attack) zmieniły świat. Miały również wpływ na działalność INTERPOLU. Od tamtego czasu również inny znaczący fakt miał wpływ na bezpieczeństwo międzynarodowe – stworzenie ISIS oraz fala ataków terrorystycznych związanych z jego założeniem. Jak zmieniła się rola INTERPOLU w zakresie walki z terroryzmem od czasów Al-Kaidy do ISIS?**

– Krajobraz zagrożeń globalnych pozostaje niezwykle złożony, a w ostatnich latach jednym z kluczowych czynników był wzrost, a następnie militarna klęska ISIS. Nie oznacza to jednak, że grupa ta nie stanowi już zagrożenia, wręcz przeciwnie, weszła w fazę, którą nazywamy ISIS 2.0.

W ciągu najbliższych miesięcy i lat będziemy świadkami drugiej fali osób związanych z ISIS, radykalizowanych jednostek wychodzących z więzień.

Jednocześnie zagraniczni bojownicy terrorystyczni (FTF) opuszczający strefy konfliktu nie tylko wracają „do domu”, ale również przenoszą się do innych obszarów aktywności, w których mogą wykorzystać swoje umiejętności nabyte na polu walki. Prawdopodobnie możemy być świadkami wzmożonych ataków na tzw. cele miękkie, takie jak bary, sklepy czy hotele.

Już w 2005 r. INTERPOL był pionierem w dziedzinie wymiany informacji z armią, począwszy od projektu Vennlig w Iraku, przez projekt Hamah w Afganistanie. Obecnie przez projekt FIRST (Facial, Imaging, Recognition, Searching and Tracking) możemy zaobserwować najnowszą ewolucję tego procesu. Projekt koncentruje się na gromadzeniu najważniejszych danych, w tym biometrycznych, podejrzanych lub skazanych za terroryzm zagranicznych bojowników terrorystycznych oraz terrorystów, które mogą być następnie wykorzystywane np. do identyfikacji osób poszukiwanych przez państwa członkowskie.

Kluczowe znaczenie ma przekazywanie informacji funkcjonariuszom straży granicznej, aby można było wykryć wszelkie próby przekroczenia granicy przez FTF. To właśnie w tym obszarze INTERPOL może pomóc we wspieraniu wysiłków państw członkowskich na rzecz zapobiegania wjazdowi terrorystów oraz przestępców na ich terytorium.

W listopadzie 2018 r. w Dubaju odbyło się 87. Walne Zgromadzenie. To globalne forum członków INTERPOLU co roku porusza ważne kwestie dotyczące międzynarodowej społeczności. Jakie były jego wnioski w zakresie globalnych zagrożeń, zwłaszcza w kontekście walki z terroryzmem?

– Tematem obrad walnego zgromadzenia był sposób, w jaki nowoczesna technologia zmieni przyszłe zagrożenia i w jaki sposób organy ścigania mogą ją wykorzystać, aby sprostać tym wyzwaniom.

Ponieważ ponad 55 procent ludności świata ma dostęp do internetu, przestępcy coraz częściej wykorzystują sieć,

aby zarabiać pieniądze, jak to pokazały niedawne ataki oprogramowania typu ransomware.

Podkreślono również znaczenie wymiany informacji jako kwestię kluczową we wszystkich priorytetowych obszarach przestępczości – terroryzmie, cyberprzestępczości oraz przestępczości zorganizowanej. Jest to szczególnie ważne w przypadkach, w których te obszary przestępczości pokrywają się, na przykład w celu zwalczania obecności terrorystów w internecie.

Podkreślono również zagrożenie ze strony zagranicznych bojowników terrorystycznych – powracających lub przyłączających się do różnych konfliktów w Afryce oraz Azji Południowo-Wschodniej.

Musimy działać już teraz, aby dane biometryczne były udostępniane za pośrednictwem INTERPOLU. Jak już to widzieliśmy w ostatnich latach w przypadku poważnych ataków terrorystycznych w Europie, osoby je planujące będą najprawdopodobniej używać fałszywych danych, dlatego też biometria jest niezbędna.

A jak oceniana jest obecność Polski w INTERPOLU?

– Polska znalazła się w gronie 20 krajów, które wzięły udział w II Międzynarodowym Kongresie Policji w 1923 roku, kiedy to powstał poprzednik INTERPOLU, Międzynarodowa Komisja Policji Kryminalnej. Od tego czasu Polska jest jednym z największych zwolenników oraz współtwórcą organizacji na różnych poziomach, od wymiany informacji po zarządzanie.

Polska jest jednym z najważniejszych użytkowników globalnej bazy danych pojazdów skradzionych, a także współtwórcą systemu rozpoznawania twarzy INTERPOL. To właśnie taka współpraca zaowocowała w ubiegłym roku zlokalizowaniem oraz aresztowaniem w Argentynie Polki, około siedem lat po wydaniu czerwonej noty INTERPOLU, w związku z jej przestępstwami związanymi z handlem narkotykami. Została zidentyfikowana w wyniku porównania zdjęć nadesłanych przez Centralne Biura INTERPOLU w Buenos Aires oraz w Warszawie z bazą danych systemu rozpoznawania twarzy INTERPOLU.

Podobnie udział Polski w takich operacjach, jak Thunderstorm, ukierunkowanej na nielegalny handel dzikimi zwierzętami i drewnem, oraz Opson, koncentrującej się na usuwaniu podrobionej żywności i napojów z łańcucha dostaw, odgrywa ważną rolę w globalnym bezpieczeństwie i ochronie.

Ponadto, goszcząc Europejską Konferencję Regionalną, która jest ważnym wydarzeniem, Polska po raz kolejny pokazała, że jest jednym z najbardziej dynamicznych oraz zaangażowanych krajów członkowskich INTERPOLU.

Dziękuję za rozmowę. ■

podkom. PIOTR MACIEJCZAK
zdj. ©INTERPOL

Razem jesteśmy skuteczniejsi

Rozmowa z gen. insp. dr. Jarosławem Szymczykiem, komendantem głównym Policji

Panie Komendancie, po dziesięcioleciach izolacji Polska od blisko 30 lat znów jest aktywna na arenie międzynarodowej. Co to oznacza dla Policji?

– W 1990 r., w którym zacząłem swoją służbę w Policji, Polska odnowiła swoje członkostwo w INTERPOLU, który współtworzyła w 1923 roku. Na początku lat 90. XX wieku, u progu zmian ustrojowych, stanęliśmy w obliczu licznych wyzwań, m.in. przed nowymi rodzajami przestępstw w rodzaju piractwa towarowego czy walki ze zorganizowanymi grupami przestępczymi, które przemycały przez terytorium naszego kraju m.in. skradzione pojazdy czy narkotyki.

Samodzielna walka z narastającą falą przestępczości jest trudna, a tym bardziej w przypadku kraju, który niejako tworzył swoje struktury od nowa. Dzięki przynależności do INTERPOLU, zrzeszającego w tamtym czasie 150 państw, polska Policja uzyskała dostęp do międzynarodowych baz danych oraz do nowoczesnego systemu wymiany informacji o globalnym zasięgu. Dzisiaj INTERPOL zrzesza

194 kraje, które, choć niejednokrotnie bardzo różne pod kątem kulturowym, politycznym, ekonomicznym czy społecznym, znajdują wspólny język w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości. Ale zarówno wtedy, jak i dziś możliwość kontaktowania się z organami ścigania innych państw w sposób bezpieczny i bez zbędnej zwłoki oraz gromadzenia i przetwarzania informacji na potrzeby prowadzonych spraw jest jedną z podstawowych korzyści, jakie daje INTERPOL.

Kolejna korzyść to dostęp do baz danych zasilanych przez wszystkie kraje członkowskie. Jestem dumny, gdy nasz kraj wymieniany jest w czołówce państw, które nie tylko korzystają z bazy poszukiwanych, zaginionych i N.N. zwłok czy bazy skradzionych i zagubionych dokumentów podróży SLTD (Stolen and Lost Travel Documents), ale również je zasilają. W 2018 r. sprawdzenia polskich służb w bazie Nominal stanowiły niemal 7 proc. ogółu sprawdzeń na świecie, co uplasowało nas na trzecim miejscu, przed Stanami Zjednoczonymi czy Rosją.

Polska przekazuje regularnie informacje z Krajowego Systemu Informacyjnego Policji (KSIP) na temat takich obiektów, jak skradzione czy przywłaszczone pojazdy (baza Stolen Motor Vehicles – SMV). SMV zawiera ponad 7 milionów poszukiwanych pojazdów silnikowych. W przypadku sprawdzeń dokonywanych w tej bazie w 2018 r. byliśmy piątym państwem na świecie pod względem ich liczby.

Z jakich jeszcze narzędzi oferowanych przez INTERPOL korzystają polscy policjanci?

– Oczywiście ze sztandarowego narzędzia INTERPOLU wykorzystywanego do poszukiwań osób, jakim są tzw. noty i dyfuzje. Te najbardziej znane noty, to czerwona, dotycząca osób poszukiwanych w celu ekstradycji, oraz żółta, zawierająca informacje o osobach zaginionych. Obecnie figurowanie w bazach INTERPOLU osoby jako poszukiwanej wystarczy polskim funkcjonariuszom do jej zatrzymania i wdrożenia procedury ekstradycyjnej. Jeśli państwo poszukujące prześle nam w ciągu 7 dni wnioszek o tymczasowe aresztowanie, polski sąd ma podstawę do podjęcia takiej decyzji i późniejsze procedowanie przekazania tej osoby państwu, które wystawiło za nią czerwoną notę.

► **Czy możliwość korzystania z tego, co oferuje międzynarodowa społeczność, mają także policjanci z małych jednostek, daleko od centrali?**

– Promowanie dostępu do narzędzi INTERPOLU dla jak najszerszego grona przedstawicieli polskich organów ścigania jest jednym z priorytetów, które stawiają sobie pracownicy komórek zajmujących się na co dzień międzynarodową współpracą Policji.

Zawsze to podkreślam. Jestem przede wszystkim policjantem. Dlatego zależy mi, by członkostwo w jakichkolwiek gremiach przekładało się na realne korzyści dla funkcjonariuszy pracujących w terenie – na efektywność podejmowanych przez nich czynności, na szybkość w reagowaniu na przypadki łamania prawa, co przekłada się na podwyższanie nie tylko komfortu ich pracy, ale przede wszystkim naszego wspólnego poczucia bezpieczeństwa.

Współpraca kanałem INTERPOLU pozwoliła niejednokrotnie polskim służbom na skuteczne działania w sprawach związanych z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości przygranicznej, a także umożliwiła błyskawiczną i co najważniejsze efektywną reakcję polskich i zagranicznych organów ścigania w sprawach związanych z bezpośrednim zagrożeniem życia i zdrowia.

Przykładem może być sprawa uprowadzenia naszej obywatelki w Republice Południowej Afryki w kwietniu 2018 r. Polka, na zaproszenie mężczyzny, udała się do Johannesburga. Po przybyciu na miejsce kobieta przez jakiś czas kontaktowała się telefonicznie z synem. W pewnym momencie zamiast matki zadzwonił do syna mężczyzna, żądając dwóch milionów euro w zamian za uwolnienie kobiety. O porwaniu matki syn niezwłocznie poinformował polską jednostkę Policji. Z chwilą, gdy informacje o porwaniu dotarły do Wydziału Koordynacji Poszukiwań Międzynarodowych BMWP KGP, natychmiast wysłano do Krajowego Biura INTERPOLU w Pretorii pilną prośbę o dokonanie sprawdzeń przejść granicznych i zabezpieczenie monitoringu z lotniska oraz wszelkich sprawdzeń mogących przyczynić się do ustalenia miejsca pobytu kobiety. Następnie kanałem INTERPOLU na bieżąco przekazywane były kolejne ustalenia dokonywane przez CBŚP Zarząd w Katowicach o właścicielach kont e-mailowych, o abonentach numerów telefonicznych, z których kontaktowali się sprawcy, oraz dane osobowe i zdjęcia podejrzanego, a także, na podstawie analizy plików z jego wizerunkiem, informacje o jego możliwej lokalizacji. Cały czas utrzymywano stały kontakt telefoniczny z pracownikiem Krajowego Biura INTERPOLU w Pretorii. Dwaj wysłani do RPA funkcjonariusze CBŚP ściśle współpracowali z miejscową jednostką policji. W efekcie doprowadzono do zatrzymania sprawców i uwolnienia uprowadzonej kobiety.

Panie Komendancie, jak liczna jest reprezentacja polskiej Policji w INTERPOLU?

– W Sekretariacie Generalnym INTERPOLU w Lyonie niemal nieprzerwanie pracują przedstawiciele Polski. Są to głównie funkcjonariusze, ale również pracownicy cywilni. Obecnie to cztery osoby. Niezależnie od tego, czy pełnią funkcje kierownicze, czy są pracownikami merytorycznymi poszczególnych działów sekretariatu, zawsze są dla naszej formacji dużym wsparciem i powodem do dumy.

Nie będzie tu chyba zaskoczeniem, gdy powiem, że w sytuacjach nagłych łatwiej nam porozumieć się z kimś, kogo znamy osobiście. Zasada ta sprawdza się również w skali makro, czyli gdy chodzi o kontakty między globalnymi partnerami.

Czy w najbliższym czasie pojawią się w polskich policyjnych systemach informatycznych jakieś nowe funkcjonalności oferowane przez INTERPOL?

– Finalizujemy prace nad włączeniem do naszych policyjnych systemów niebieskich not INTERPOLU, które dotyczą przede wszystkim osób poszukiwanych w celu ustalenia ich miejsca pobytu, np. świadków i podejrzanych, pozwoli to na rozszerzenie możliwości naszej współpracy z zagranicą oraz ułatwi innym krajom dokonywanie ustaleń związanych z przemieszczaniem się osób i ich lokalizacją. Niebieską notą objęte są również osoby, co do których istnieje podejrzenie o związki z działalnością terrorystyczną. Ustalenie szlaków komunikacyjnych, jakimi przemieszczają się te osoby, może mieć duże znaczenie w późniejszym ich ściganiu i doprowadzaniu przed organy sądowe.

Z punktu widzenia policjanta z jednostki terenowej współpraca z międzynarodową społecznością policyjną opiera się głównie na wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Czy da się je również wykorzystać w zwalczaniu coraz powszechniejszych cyberzagrożeń?

– Naturalnie. Jak powiedział Jan Eliasson, zastępca sekretarza generalnego ONZ, dzięki technologii poczyniliśmy olbrzymie postępy w zwalczaniu głodu, chorób oraz ograniczeniu marnowania energii. Niestety ta sama technologia wspiera też przestępczość zorganizowaną i przybliżyła widmo potwornych cyberataków w takich obszarach, jak m.in. terroryzm czy poważne przestępstwa ekonomiczne. Ten rodzaj przestępczości rozwija się wyjątkowo dynamicznie, a jego transgraniczny charakter stawia go na szczycie zagrożeń dla ogólnoświatowego bezpieczeństwa. Dzięki powszechnej dostępności komputerów, tabletów, a także smartfonów, którymi w samej

Polsce posługuje się około 80 proc. społeczeństwa, z cyberprzestrzeni korzysta globalnie kilka miliardów użytkowników, wśród których są też przestępcy wykorzystujący związane z nią możliwości. Oblicza się, że co 39 sekund dochodzi do cyberataku. Wobec tych statystyk starania Policji mogą wydawać się daremne. I tu wracamy do międzynarodowej kooperacji i siły oddziaływania globalnych organizacji. Dzięki współpracy INTERPOLU z największymi i najpopularniejszymi firmami z branży informatycznej państwa członkowskie mają wsparcie nie tylko w identyfikowaniu małoletnich ofiar molestowania seksualnego, towarów zagrożonych przemytem, ale także dostęp do najbardziej aktualnych informacji na temat cyberzagrożeń.

Otwarte w 2015 r. w Singapurze Global Complex for Innovation jest odpowiedzią INTERPOLU na rozwijające się grupy przestępcze, które korzystają pełnymi garściami z innowacji i strategii. Jest to forum współpracy ekspertów z sektorów publicznego i prywatnego, którzy dzięki badaniom i ich analizie pomagają wprowadzić innowacyjne rozwiązania w Policji. Bez wymiany informacji i doświadczeń między sektorem prywatnym a sektorem publicznym nie możemy liczyć, że służby porządku publicznego będą dostrzymywać tempa zmieniającym się technologiom i ich wykorzystaniu przez świat przestępczy. Warto tu też wspomnieć o analizie kryminalnej, którą wspiera nas INTERPOL. Jednym z wielu przykładów są m.in. informacje przekazane w ramach operacji Goldfish, gdzie naszym służbom udostępniono dane adresów IP, które padły ofiarami cryptojackingu.

Oprócz baz danych, w których znajdują się dane osób, pojazdów czy dokumentów, INTERPOL wspiera państwa członkowskie rejestracją dotyczącymi konkretnych rodzajów przestępstw, na przykład baza Works of Art, w której są rejestrowane skradzione lub zaginione dzieła sztuki, oraz baza ICSE (Child Sexual Exploitation Database), zawierająca materiały (zdjęcia i filmy) dotyczące wykorzystywania seksualnego dzieci. Uważam, że każda ofiara tego typu przestępstw, której tożsamość została ustalona, jest warta wysiłku i poświęcenia osób, które z jednej strony tworzą tę bazę, a z drugiej z niej korzystają. Do tej pory zidentyfikowano ponad 17 tys. pokrzywdzonych dzieci.

Czy polska Policja współorganizuje jakieś projekty lub operacje INTERPOLU?

– Oczywiście, i to z sukcesami. Warto wspomnieć chociażby o projekcie INVEX. Obecnie bierze w nim udział kilkanaście europejskich państw oraz producenci samochodów, m.in.: AUDI, VW, Skoda, Seat czy Porsche. Działania w ramach projektu polegają na intensyfikacji wymiany informacji między państwami uczestniczącymi, Sekretariatem Generalnym INTERPOLU oraz producentami po-

jazdów. Udział Polski w projekcie jest oceniany jako wzorowy. Kolejną operacją, w której Polska bierze udział od prawie 10 lat, jest Pangea, wymierzona w nielegalny obrót środkami farmaceutycznymi, a organizowana przez INTERPOL przy współpracy z WHO i IMPACT. Inną ważną operacją była operacja Black Posejdon – największa operacja międzynarodowa skierowana na zwalczanie przestępczości międzynarodowej dotyczącej przemytu, nielegalnego wytwarzania i handlu podrobionymi produktami, m.in.: alkoholem, papierosami, ubraniami, elektroniką, wyrobami kosmetycznymi, żywnością i częściami samochodowymi. W 2013 r. w wyniku skoordynowanych działań trzech służb przechwycono podrobione produkty o wartości ponad 21 milionów euro (ponad 91 milionów złotych), a także zatrzymano 199 osób.

Na zakończenie chciałabym zapytać o przypadającą w tym roku setną rocznicę powołania Policji Państwowej. Jak duże ma ona znaczenie dla Pana i dla całej formacji?

– Rok obchodów 100-lecia powołania Policji Państwowej skłania do refleksji i podsumowań. Jestem przekonany, że nasza formacja, w ostatnich latach modernizowana zarówno pod kątem rzeczowym, szkoleniowym, jak i finansowym, daje na co dzień naszym obywatelom poczucie bezpieczeństwa oraz jest gwarantem przestrzegania i poszanowania prawa. Potwierdza to ocena naszych rodaków, z których aż 86 proc. ocenia Polskę jako kraj bezpieczny, a 74 proc. wystawia pozytywną ocenę Policji. Formacji, na skuteczność pracy której składa się wiele czynników, niekiedy niezauważalnych dla przeciętnego Kowalskiego. Jednym z nich jest współpraca Policji prowadzona z jej odpowiednikami w innych krajach, niemal na całym świecie. Dzięki dostępności międzynarodowych kanałów współpracy, takich jak INTERPOL i EUROPOL czy SIS, możemy nie tylko uzyskiwać informacje, które w realny sposób wspomagają pracę naszych funkcjonariuszy, ale także mamy możliwość czerpania z doświadczeń innych państw, czego doskonałym przykładem jest organizowana właśnie w Polsce, w Katowicach, 47. Konferencja Regionalna INTERPOLU. Korzystając z okazji, serdecznie dziękuję władzom INTERPOLU za wzorową współpracę i za wsparcie udzielane polskiej Policji, która – mimo wieloletniej nieobecności w pracach tej organizacji – jest traktowana na równi z organizacjami innych państw świata. Ciężko na to pracujemy i cieszę się, że nasze wysiłki są doceniane.

Dziękuję za rozmowę. ■

**mł. insp. PAULINA FILIPOWIAK
zdj. Marek Krupa**

Nasz człowiek w Lyonie

Rozmowa z podinsp. Mateuszem Walczakiem, szefem Komórki Koordynacji Działań Krajowych Biur INTERPOLU w Rejonie Europy w Sekretariacie Generalnym INTERPOLU w Lyonie

W tym roku mija Panu dwadzieścia lat służby, zaczynał Pan w Komisariacie Policji w Czerwonaku, podlegającym pod KMP w Poznaniu, dziś koordynuje Pan działania lokalnych biur INTERPOLU w całej Europie – jaka to była droga?

– Zaczynałem jak większość policjantów w Polsce od zespołu patrolowo-interwencyjnego. Najpierw był Czerwonak, potem Komisariat Policji Poznań – Stare Miasto, następnie Wydział Zabezpieczenia Miasta KMP w Poznaniu, a w końcu wydział kryminalny na poznańskim Starym Mieście. Policyjne rzemiosło poznałem od podszewki. Skończyłem studia prawnicze i w 2007 r. zostałem przeniesiony do Komendy Głównej Policji, gdzie pracowałem na stanowisku dyżurnego biura SIRENE w Biurze Wywiadu Kryminalnego, a następnie dyżurnego Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP. Służba w Sekcji Całodobowej Obsługi Międzynarodowego Przepływu Informacji BMWP KGP pozwoliła mi na zdobycie bardzo szerokiego doświadczenia w zakresie współpracy międzynarodowej. W 2014 r. powierzono mi obowiązki kierownika Sekcji ds. INTERPOLU w Wydziale Koordynacji Międzynarodowej Wymiany Informacji BMWP KGP.

Właśnie wtedy, gdy Pan kierował polską Sekcją ds. INTERPOLU, zapadła decyzja o organizacji 47. Europejskiej Konferencji Regionalnej INTERPOLU w Polsce w 2019 r.

– Rzeczywiście, właśnie wtedy nastąpił wybór Polski na gospodarza tegorocznej konferencji. Głównym zadaniem Sekcji ds. INTERPOLU BMWP KGP jest reprezentowanie polskiej Policji w kontaktach z Sekretariatem Generalnym INTERPOLU oraz rozwój współpracy prowadzonej kanałem INTERPOLU. Sprowadza się to do koordynacji działań na poziomie krajowym w trakcie operacji i projektów inicjowanych przez organizację oraz przygotowywania udziału polskich delegacji w takich najważniejszych spotkaniach,

jak: Zgromadzenie Ogólne, Europejska Konferencja Regionalna oraz spotkania europejskich oficerów kontaktowych. Sekcja koordynuje również udział polskich ekspertów w konferencjach i szkoleniach skierowanych do specjalistów odpowiedzialnych za zwalczanie różnych form przestępczości, np. pornografii dziecięcej, obrotu podrabianymi lekami, cyberprzestępczości czy przestępczości samochodowej. Ponadto odpowiedzialna jest za szeroko rozumiany rozwój współpracy z INTERPOLEM i krajami członkowskimi. BMWP zostało wyznaczone w Polsce do pełnienia roli Krajowego Biura INTERPOLU. Oznacza to, że jest centralną jednostką reprezentującą organizację w kraju i skupiającą całość współpracy prowadzonej kanałem INTERPOLU nie tylko w Policji, ale również w innych organach porządku publicznego.

Gdy miałem przyjemność pracować w Sekcji ds. INTERPOLU BMWP KGP, udało się nie tylko skutecznie zarekomendować Polskę w roli gospodarza tegorocznej konferencji regionalnej, ale także nastąpiła implementacja narzędzia FIND w Straży Granicznej i Policji, co dało bezpośredni dostęp do baz INTERPOLU funkcjonariuszom tych służb w trakcie każdej kontroli zarówno na granicach, jak i wewnątrz kraju, podpisano porozumienia o dzieleniu dostępu do baz danych INTERPOLU z Biurem Ochrony Rządu i Agencją Wywiadu, uzyskaliśmy dostęp do interpolowskiej bazy ICSE (INTERPOL Child Sexual Exploata- ▶

Współpraca międzynarodowa Policji

Polska była jednym z 20 państw założycieli Międzynarodowej Komisji Policji Kryminalnych INTERPOL w Wiedniu w 1923 roku. Nigdy formalnie z niego nie wystąpiliśmy, choć z uwagi na uwarunkowania polityczne doszło w 1952 roku do zerwania kontaktów z organizacją. Powrót nastąpił dopiero po transformacji ustrojowej.

Początek lat 90. XX w. był szczególnie trudny dla polskich służb policyjnych. Otwarcie granic i zmiana ustroju spowodowały bowiem pojawienie się zupełnie nowych w polskich realiach rodzajów przestępstw. Natychmiast stało się jasne, że bez współpracy międzynarodowej polska Policja będzie miała ogromny problem z ich rozpoznaniem i zapobieganiem im.

TRUDNE POCZĄTKI

Szefostwo resortu spraw wewnętrznych zwróciło się więc do władz Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej

► tion Database), co połączone było z przeszkoleniem w Lyonie ekspertów z Biura Kryminalnego KGP, dzięki czemu mogą oni korzystać z nowego narzędzia do identyfikacji zarówno sprawców, jak i ofiar pedofilii. Delegowano także drugiego policjanta do centrali INTERPOLU.

Koordinator Poddyrektoriatu ds. Kryminalistyki i Zarządzania Danymi w Sekretariacie Generalnym INTERPOLU w Lyonie kom. Grzegorz Kanios udzielił mi wywiadu, który opublikowaliśmy w marcowym wydaniu miesięcznika „Policja 997”. Drugim polskim policjantem w centrali INTERPOLU jest Pan.

– Delegowanie drugiego policjanta odzwierciedla politykę BMWP KGP, ukierunkowaną na podjęcie działań zmierzających nie tylko do zwiększenia liczby oddelegowanych funkcjonariuszy, ale przede wszystkim do objęcia przez polskich policjantów stanowisk kierowniczych w organizacjach międzynarodowych. Zostałem delegowany do Sekretariatu Generalnego INTERPOLU w październiku 2017 r., gdzie objąłem stanowisko szefa Komórki Koordynacji Działań Krajowych Biur INTERPOLU w Rejonie Europy. Główne zadania mojego zespołu to: opracowanie

i implementacja Strategii Regionalnej INTERPOLU w Europie, organizowanie spotkań Komitetu Europejskiego INTERPOLU, utrzymywanie kontaktów z krajowymi biurami INTERPOLU Regionu Europy, wspieranie ich inicjatyw oraz pomoc w realizacji strategii i rozwoju współpracy na poziomie krajowym, m.in. przez organizację wizyt w poszczególnych biurach krajowych. Koordynujemy także wizyty i szkolenia w Sekretariacie Generalnym INTERPOLU realizowane przez przedstawicieli państw członkowskich i organizacji międzynarodowych. Poza tym stale współpracujemy z pozostałymi komórkami Sekretariatu Generalnego w celu wsparcia projektów i operacji realizowanych w Regionie Europy, współorganizujemy Konferencję Szefów Krajowych Biur INTERPOLU oraz organizujemy: spotkania oficerów kontaktowych INTERPOLU w Regionie Europy i Europejską Konferencję Regionalną INTERPOLU.

– **Dziękuję za rozmowę i życzę udanych obrad podczas majowej konferencji w Katowicach. ■**

PAWEŁ OSTASZEWSKI
zdj. ©INTERPOL

INTERPOL o ponowne przyjęcie Polski w poczet jej członków. Nastąpiło to we wrześniu 1990 roku podczas 59. sesji Zgromadzenia Ogólnego INTERPOLU w Ottawie, zaledwie kilka miesięcy po powołaniu do życia polskiej Policji.

Początki polskiego członkostwa w INTERPOLU nie były łatwe – brakowało funkcjonariuszy znających co najmniej jeden z czterech języków roboczych organizacji, do wymiany korespondencji służyły tylko teleks i faks, brakowało też sprzętu komputerowego, co przekładało się na terminowość realizacji zleceń zarówno od partnerów zagranicznych, jak i polskiej Policji.

Sytuacja zaczęła się poprawiać wraz z utworzeniem w strukturze KGP Biura Międzynarodowej Współpracy Policji (BMWP). Stopniowo zwiększano stan etatowy, a oprócz policjantów zaczęto zatrudniać pracowników cywilnych znających języki obce. Wprowadzono służbę oficera dyżurnego, co zapewniało operacyjność biura, początkowo do godz. 22, a po kilku latach przez 24 godziny na dobę. Biuro zostało podłączone do zintegrowanego systemu szyfrowanej łączności komputerowej, którym wpływała korespondencja od państw członkowskich INTERPOLU, uruchomiono wewnętrzny, komputerowy system rejestracji i analizy wpływających i wysyłanych dokumentów. Pod koniec 1994 roku zainstalowano łącze do systemu informatycznego x-400, usprawniającego wymianę informacji w ramach INTERPOLU oraz umożliwiającego także przeszukiwania w systemie informatycznym kartoteki kryminalnej INTERPOLU.

DYNAMICZNY ROZWÓJ

W roku 2003 Polska, jako jedno z pierwszych państw, została podłączona do bezpiecznego systemu I-24/7, umożliwiającego szybką wymianę informacji kanałem INTERPOLU w ramach intranetu, dającego jednocześnie możliwość przeszukiwania w czasie rzeczywistym baz danych INTERPOLU, jak i możliwość jednoczesnego automatycznego zasilania tych baz. Polska zasila systematycznie bazę osób poszukiwanych (Nominal), skradzionych lub zaginionych dokumentów podróży SLTD (Stolen and Lost Travel Documents), skradzionych lub zaginionych dokumentów administracyjnych SAD (Stolen Administrative Documents), skradzio-

nych pojazdów SMV (Stolen Motor Vehicles), odbitek linii papilarnych oraz skradzionych dzieł sztuki.

Dostęp do systemu I-24/7 został rozszerzony na terenowe jednostki Policji oraz inne służby. Stanowiska dostępowe zostały także utworzone w innych biurach KGP pionu kryminalnego oraz w komendach wojewódzkich i Komendzie Stołecznej Policji. Możliwość dostępu do baz danych uzyskały również Straż Graniczna (SG), Centralne Biuro Antykorupcyjne (CBA), Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ABW) i Agencja Wywiadu (AW).

W 2016 roku Polska, jako jedno z pierwszych państw unijnych, zrealizowała zalecenie Unii Europejskiej (UE) w zakresie wprowadzenia baz danych INTERPOLU na granicach zewnętrznych. Polska Policja i Straż Graniczna implementowały technologię FIND INTERPOLU. Administrowane przez INTERPOL bazy danych (osób poszukiwanych, skradzionych i zagubionych dokumentów podróży, skradzionych pojazdów silnikowych i skradzionych dokumentów administracyjnych) zostały wpięte do systemu (są używane podczas odprawy granicznej), a baza danych osób poszukiwanych dodatkowo do Systemu Poszukiwawczego Policji.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

W sprawnym funkcjonowaniu baz danych najważniejszym elementem jest ich aktualizacja i zasilanie nowymi danymi. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na narzędzie informatyczne INTERPOLU o nazwie WISDM (Web Services for Data Management), którego wprowadzenie jest planowane w Polsce w 2019 roku. Dzięki tej technologii zasilanie baz danych będzie się odbywać w sposób zupełnie zautomatyzowany, co pozwoli na bieżąco wykonywać zasilania i aktualizację wpisów.

Ponadto w przyszłości planowana jest intensyfikacja korzystania z baz biometrycznych INTERPOLU. Są nimi: baza odbitek linii papilarnych AFIS (Automated Fingerprint Identification System), baza profili DNA oraz najnowsza, utworzona w 2017 roku, baza wizerunków twarzy – Facial Recognition Biometric Service.

POLACY W INTERPOLU

Wraz z powrotem do struktur INTERPOLU Polska zaczęła wykazywać także swoją aktywność w tej międzynarodowej organizacji. Przedstawiciele Policji zaczęli systematycznie uczestniczyć w takich najważniejszych gremiach INTERPOLU, jak Zgromadzenie Ogólne INTERPOLU, Europejska Konferencja Regionalna INTERPOLU (EKR), Konferencja Szefów Krajowych Biur INTERPOLU. Nawiązane zostały kontakty robocze z Sekretariatem Generalnym INTERPOLU w Lyonie – IPSG. Od 1993 roku (z przerwą w latach 2002–2005) polska Policja ma swoich reprezentantów w IPSG.

W Polsce zorganizowano też wiele konferencji i spotkań pod egidą INTERPOLU, m.in. w roku 1996 odbyła się

w Warszawie Europejska Konferencja INTERPOLU, a kolejna organizowana jest w tym roku w Katowicach. Oficer polskiej Policji był dwukrotnie członkiem Komitetu Europejskiego INTERPOLU, a także delegatem ds. Europy w Komitecie Wykonawczym INTERPOLU. W 1994 roku decyzją Zgromadzenia Ogólnego INTERPOLU powierzono Polakowi przewodnictwo grupy roboczej IPSG ds. opracowania strategii wdrażania komputerowej analizy kryminalnej INTERPOLU.

Ważnym momentem dla współpracy z międzynarodową organizacją policyjną było uchwalenie przez Sejm RP ustawy o ratyfikacji Statutu INTERPOLU, która weszła w życie 22 stycznia 2015 roku, stając się tym samym podstawą prawną współpracy tym kanałem. Przyjęcie statutu dało też podstawę do uznawania przez polskie sądy legalności tzw. not interpolowskich.

ZASADY WSPÓŁPRACY

Międzynarodowa współpraca policyjna w Polsce prowadzona jest w oparciu o rządowe i resortowe akty prawne, a także dokumenty umożliwiające lokalną kooperację na terenach przygranicznych. Realizacja tych zadań odbywa się dwutorowo. Współpraca operacyjna, obejmująca przede wszystkim wymianę informacji kanałami INTERPOLU, Europolu, SIS oraz za pośrednictwem sieci oficerów łącznikowych organów ścigania w kraju i za granicą, jest wspierana przez współpracę pozaoperacyjną. Współpraca pozaoperacyjna obejmuje m.in. wymianę informacji na temat rozwiązań prawnych i przepisów obowiązujących w innych krajach, tworzenie prawa unijnego, nawiązywanie kontaktów zawodowych i osobistych podczas współpracy szkoleniowej bądź misji zagranicznych oraz zdobywanie i wykorzystywanie przez polską Policję funduszy unijnych zarówno na szkolenia, jak i na inwestycje w sprzęt.

Komenda Główna Policji wykonuje zadania:

- Krajowego Biura INTERPOLU, o którym mowa w art. 32 Statutu Międzynarodowej Organizacji Policji Kryminalnej – INTERPOL, przyjętego w Wiedniu 13 czerwca 1956 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1758);
- Jednostki Krajowej Europolu, o której mowa w par. 1 uchwały nr 28 Rady Ministrów z 7 marca 2012 r. w sprawie wyznaczenia Jednostki Krajowej Europolu (M.P. poz. 156);
- Biura SIRENE, o którym mowa w art. 35 ust. 1 ustawy z 24 sierpnia 2007 r. o udziale Rzeczypospolitej Polskiej w Systemie Informacyjnym Schengen oraz Wzajemnym Systemie Informacyjnym (Dz.U. z 2018 r. poz. 134).

Realizację zadań związanych z organizacją międzynarodowej współpracy Policji oraz jej rozwojem, w tym wykonywanie zadań Krajowego Biura INTERPOLU, Jednostki Krajowej Europolu i Biura SIRENE, wykonuje Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji KGP (BMWP). Stanowi

ono punkt kontaktowy i miejsce, gdzie zbiegają się wszystkie międzynarodowe kanały wymiany informacji policyjnych – tzw. one-stop-shop.

STRUKTURA BMWP

Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji KGP koordynuje i nadzoruje działania w ramach międzynarodowej współpracy pozaoperacyjnej, operacyjnej i szkoleniowej. Może pobierać, uzyskiwać, gromadzić, sprawdzać i wykorzystywać informacje uzyskane lub przetwarzane przez organy innych państw oraz INTERPOL, a także może przekazywać informacje organom tych państw i INTERPOLU. Informacje mają służyć zapobieganiu lub zwalczaniu przestępczości, a więc ich celem jest wykrywanie i ściganie sprawców przestępstw lub przestępstw skarbowych oraz zapobieganie przestępczości i jej zwalczanie.

W tym celu BMWP KGP zapewnia całodobową wymianę informacji o charakterze kryminalnym jednostkom organizacyjnym Policji oraz uprawnionym krajowym i zagranicznym organom ścigania, a także realizuje zadania Policji w zakresie współpracy organów ścigania w sprawach karnych.

Struktura organizacyjna INTERPOLU opiera się na współpracy sieci krajowych biur INTERPOLU (KBI) w każdym kraju członkowskim. W Polsce zadania KBI realizuje BMWP KGP, w ramach którego współdziałanie z tą organizacją pozostaje w kompetencji:

- Wydziału Koordynacji Międzynarodowej Wymiany Informacji BMWP KGP (WKMWI) – koordynowanie współpracy operacyjnej i wymiana informacji kryminalnych,
- Wydziału Koordynacji Poszukiwań Międzynarodowych BMWP KGP (WKPM) – koordynowanie spraw dotyczących poszukiwań międzynarodowych osób kanałem INTERPOLU,
- Sekcji ds. INTERPOLU, pozostającej w strukturze WKMWI BMWP KGP – koordynowanie pozaoperacyjnej współpracy z INTERPOLEM. ■

oprac. PIOTR MACIEJCZAK
na podst. mat. BMWP KGP
zdj. ©INTERPOL

Współpraca EUROPOLU i INTERPOLU

INTERPOL

Międzynarodowa współpraca Policji pełni istotną rolę zarówno w ramach bezpieczeństwa wewnętrznego, jak i polityki zagranicznej państwa. Proces globalizacji, zmniejszanie barier granicznych oraz wzrastająca sieć powiązań w różnych zakresach społeczno-gospodarczych między państwami wymaga zwiększonej współpracy międzynarodowej na gruncie ochrony i porządku publicznego. Głównymi podmiotami organizacyjnymi w policyjnej współpracy międzynarodowej są INTERPOL i Europol.

Oba podmioty zostały powołane do wspierania ich państw członkowskich w zwalczaniu międzynarodowej przestępczości kryminalnej. Zarówno INTERPOL, jak i Europol nastawione są głównie na policję, ale otwarte są również na współpracę z innymi służbami zajmującymi się zwalczaniem przestępczości kryminalnej, terroryzmu bądź zagrożeń związanych z nielegalną imigracją. Wykorzystując podobne narzędzia wsparcia, opierają się na wymianie informacji i baz danych.

INTERPOL, którego podstawowym zadaniem jest zwalczanie przestępczości o zasięgu międzynarodowym, zrzesza obecnie 194 kraje członkowskie, co pozwala im na prowadzenie współpracy o zasięgu globalnym. Państwa członkowskie współpracują ze sobą za pośrednictwem krajowych biur INTERPOLU (w Polsce rolę tę pełni Biuro Międzynarodowej Współpracy Policji KGP). Europol zaś, jako agencja Unii Europejskiej, w sferze prawnej jest silniej uregulowany i mają do niego zastosowanie przepisy UE odnoszące się do działań w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego.

Polska uczestniczy w działaniach INTERPOLU od 1923 r., a w Europolu od 2004 roku. Zgodnie ze statutem INTERPOLU zasadniczym celem organizacji jest zapewnienie i rozwijanie jak najszerzej wzajemnej pomocy wszystkich służb policji kryminalnych w ramach ustawodawstwa istniejącego w poszczególnych krajach członkowskich, oraz ustanawianie i rozwijanie wszystkich formy działania mogących służyć skutecznemu zapobieganiu i ściganiu przestępczości pospolitej, z kategorycznym wyłącze-

niem kwestii i spraw mających charakter polityczny, wojskowy, religijny lub rasowy.

Głównym zadaniem Europolu, jako unijnej agencji egzekwowania prawa, jest z kolei zwiększenie poziomu bezpieczeństwa w Europie przez zapewnianie pomocy organom ścigania w państwach członkowskich UE.

POROZUMIENIA I NARZĘDZIA WSPÓŁPRACY

Europol może współpracować z krajami Unii Europejskiej oraz tzw. krajami stowarzyszonymi na podstawie umów, porozumień lub decyzji Komisji Europejskiej. Porozumienia te dzielą się na: strategiczne (kraje: Chiny, Rosja, Turcja, ZEA; Agencje UE: OLAF, Europejski Bank Centralny, Komisja Europejska, EMCMDDA, CEPOL, ENISA; organizacje międzynarodowe (UNODC, WCO) i operacyjne (kraje: Albania, Australia, Czarnogóra, Bośnia i Hercegowina, Gruzja, Islandia, Kanada, Kolumbia, Liechtensten, Mołdawia, Monako, Norwegia, Serbia, Ukraina, USA; organizacje międzynarodowe: Interpol; Agencje UE: Eurojust, Frontex). Tylko porozumienia operacyjne umożliwiają wymianę danych osobowych.

Członkostwo w INTERPOLU daje dostęp do Systemu Informatycznego I-24/7, dzięki któremu możliwe są nie tylko bezpieczna i błyskawiczna wymiana informacji między krajowymi biurami INTERPOLU, ale również dostęp do baz danych i innych narzędzi organizacji, jak system not i dyfuzji. Dzięki nim możliwe jest prowadzenie po-

szukiwań o zasięgu międzynarodowym. Kraje członkowskie, ze wsparciem Sekretariatu Generalnego, prowadzą wspólne operacje i projekty, jak również korzystają ze wsparcia eksperckiego.

Z kolei członkostwo w Europolu pozwala głównie na wymianę informacji, wsparcie eksperckie z wykorzystaniem specjalistycznych narzędzi, organizowanie i finansowanie spotkań operacyjnych oraz analiza i obsługa bazy danych.

W INTERPOLU wykorzystywany jest wspomniany już system I-24/7, a w Europolu do wymiany informacji wykorzystuje się aplikację SIENA.

WYMIANA INFORMACJI KRYMINALNYCH

W Polsce współpraca z policyjnymi organizacjami międzynarodowymi odbywa się za pośrednictwem Biura Międzynarodowej Współpracy Policji Komendy Głównej Policji (BMWP KGP), które realizuje zadania zarówno Krajowego Biura Interpolu, jak i Jednostki Krajowej Europolu.

Współpraca kanałem Europolu odbywa się głównie przez Wydział Koordynacji Międzynarodowej Wymiany Informacji Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP (WKMWI BMWP KGP), w mniejszym stopniu przez Wydział Koordynacji Poszukiwań Międzynarodowych BMWP KGP (WKPM), podczas gdy współpraca kanałem INTERPOLU – z uwagi na zakres obejmujący zarówno wymianę informacji, jak i poszukiwania – odbywa się przez WKMWI i WKPM BMWP KGP.

Dodatkowo warto wiedzieć, że o ile wymiana informacji kanałem INTERPOLU jest scentralizowana – odbywa się zawsze za pośrednictwem BMWP KGP – to wymiana informacji kanałem Europolu jest częściowo zdecentralizowana, gdyż Centralne Biuro Śledcze Policji i Komenda Główna Straży Granicznej prowadzą bezpośrednią wymianę informacji.

Dostęp do systemów wymiany informacji następuje poprzez aplikację SIENA Europolu – wykorzystywaną przez biura KGP, CBŚP, oficerów kontaktowych (wyznaczone zespoły ds. międzynarodowej wymiany informacji kryminalnych) w KWP i KSP.

System wymiany informacji I-24/7 INTERPOLU obsługiwany jest przez BMWP KGP, oficerów kontaktowych ds. międzynarodowej wymiany informacji kryminalnych w KWP/KSP. Możliwość dokonywania sprawdzeń w bazach danych dostępnych na poziomie krajowym posiadają:

- w ramach Europolu (EIS – *Europol Information System*)
- biura KGP, CBŚP, oficerowie kontaktowi, KWP/KSP, ABW, SG, CBA;
- w ramach INTERPOLU – Nominal (osoby poszukiwane do zatrzymania i ekstradycji oraz osoby zaginione) – wszyscy policjanci za pośrednictwem SPP, SWD i Klienta Mobilnego; Nominal, SLTD (skradzione i zagubione dokumenty podróży), SAD, SMV (skra-

dzione pojazdy silnikowe) – za pośrednictwem kont indywidualnych – BMWP KGP, BK KGP, CBŚP, inne służby (Straż Graniczna, Służba Ochrony Państwa, Agencja Wywiadu, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne).

Żadna baza danych nie może funkcjonować bez zasila- jących ją informacji. Polska przekazuje dane obydwu organizacjom.

WSPÓLNE OPERACJE I DZIAŁANIA

Wyróżnić możemy następujące operacje realizowane wspólnie przez obie organizacje:

Operacja ATHENA/PANDORA – cyklicznie organizowana, międzynarodowa operacja (przy wsparciu Europolu, INTERPOLU i Światowej Organizacji Celnej), skierowana przeciwko procederowi nielegalnego przemytu dóbr kultury i zabytków.

Operacja OPSON – cyklicznie organizowana, międzynarodowa operacja (przy wsparciu Europolu, INTERPOLU), skierowana przeciwko procederowi nielegalnej produkcji i obrotu podrobionymi produktami spożywczymi (np. wina, sery itp.).

Operacja 30 Days at Sea – skierowana przeciwko procederowi zanieczyszczania akwenów morskich niebezpiecznymi odpadami. Operacja organizowana jest cyklicznie przy wsparciu Europolu i INTERPOLU.

Victim Identification Taskforce – cyklicznie organizowana, międzynarodowa operacja (przy wsparciu Europolu i INTERPOLU), skierowana przeciwko zjawisku rozpowszechniania pornografii dziecięcej. Operacja realizowana jest w ramach grupy zadaniowej *Victim Identification Taskforce* i polega na analizie przez ekspertów zdjęć i filmów w celu identyfikacji ofiar i sprawców przestępstw związanych z rozpowszechnianiem pornografii dziecięcej.

Operacja In Our Sites – cyklicznie organizowana, międzynarodowa operacja (przy wsparciu Europolu i INTERPOLU), skierowana przeciwko stronom/domenom internetowym oferującym podrobione produkty/wyroby.

Europol i INTERPOL mają podpisaną umowę operacyjną umożliwiającą wymianę danych osobowych. Mają też swoich oficerów łącznikowych (Europol – w Lyonie i w Globalnym Centrum Innowacji INTERPOLU w Singapurze). Co roku obie organizacje uzgadniają Wspólne Kluczowe Priorytety, a ich szefowie spotykają się regularnie. Na poziomie personelu program wymiany działa od 10 lat.

W ostatnich latach obie organizacje szczególnie ściśle współpracują w zakresie zwalczania cyberprzestępczości. Poza szeroką wymianą informacji corocznie organizują też wspólną konferencję poświęconą tej tematyce, która odbywa się na przemian w Hadze i Singapurze. ■

mł. insp. PAULINA FILIPOWIAK

To, że szybka i kompleksowa wymiana informacji między służbami w różnych krajach jest kluczowa w zwalczaniu terroryzmu, wiadomo od dawna. I choć zdanie to brzmi jak truizm, to po każdym zamachu terrorystycznym, z jakimi ostatnio mieliśmy do czynienia w Europie, powtarzano je jak mantrę. I jeśli nastąpią kolejne ataki, to we wnioskach, jakie zostaną sformułowane po ich zbadaniu, także zostanie powtórzone.

Zwalczanie terroryzmu

To, jak dużą rolę w zwalczaniu terroryzmu odgrywa wymiana informacji w skali globalnej oraz fakt, że źródła terroryzmu motywowanego religijnie występują na kilku kontynentach, determinuje kluczową rolę INTERPOLU w tym procesie. Potwierdzeniem tego faktu była przyjęta jednomyślnie, we wrześniu 2014 r., rezolucja 2178 Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, w której uznano globalną rolę INTERPOLU w walce z zagrożeniem terrorystycznym.

11/9

Ale nie zawsze tak było. W wywiadzie udzielonym miesięcznikowi „Policja 997” ówczesny sekretarz generalny INTERPOLU Ronald Kenneth Noble przyznał, że przed atakiem Al-Kaidy na Stany Zjednoczone 11 września 2001 r. INTERPOL nie był instytucją przygotowaną do szybkiej reakcji na takie kryzysy. Ale tamtego dnia wszystko się zmieniło, a zmiany, w tym uruchomienie systemu I-24/7, zaczęły być wprowadzane błyskawicznie. O tym, jak bardzo były potrzebne, przekonano się już 2,5 roku później, kiedy terroryści zaatakowali w Madrycie, detonując bomby w zatłoczonych pociągach podmiejskich.

Działało już wtedy uruchomione 11 września 2001 r. Centrum Dowodzenia i Koordynacji (CCC), na miejsce natychmiast został wysłany zespół szybkiego reagowania. Do Lyonu bez przerwy spływały informacje istotne dla śledztwa, w tym odciski linii papilarnych zamachowców, które natychmiast trafiały do służb policyjnych we wszystkich krajach członkowskich. I to one zadecydowały o identyfikacji i ujęciu jednego z zamachowców, którego zatrzymano w Belgradzie z irackim paszportem wystawionym na nazwisko Midhat Saleh. Serbskie Biuro INTERPOLU ustaliło w Bagdadzie, że dane te są fałszywe, więc za pomocą systemu I-24/7 udostępniło jego dane, w tym fotografię i linie papilarne. W madryckim biurze INTERPOLU od razu okazało się, że odbliski zatrzymanego należą do jednego z głównych podejrzanych o organizację i przeprowadzenie zamachu Marokańczyka Abdelmajida Bouchara.

Al-Kaida i udzielający jej schronienia w Afganistanie Talibowie „zasłużyli” na specjalne miejsce w systemie informowania INTERPOLU. Poświęcono im wydawane od 2004 r. we współpracy z Radą Bezpieczeństwa ONZ noty specjalne (zwane również błękitnymi). Służą one do ostrzegania państw członkowskich o powiązaniach danej osoby lub podmiotu z organizacjami terrory-

stycznymi oraz ułatwiają państwom m.in. zamrażanie aktywów finansowych wykorzystywanych przez terrorystów.

PRIORYTETY

Najbardziej aktualnym problem w zakresie zwalczania terroryzmu, z jakim mierzą się służby poszczególnych państw i INTERPOL, to powrót dżihadystów walczących pod czarnym sztandarem tzw. Państwa Islamskiego do swoich krajów. Tysiące bojowników albo już ruszyło w drogę, albo ruszy w najbliższym czasie. Ich celem jest głównie Europa, ale część próbuje przedostać się do stref, w których wciąż jeszcze trwają konflikty, takich jak Libia, Afganistan, Somalia czy leżący na indyjsko-pakistańskim pograniczu Kaszmir. Szybki, globalny system wymiany informacji jest w rozwiązywaniu tego problemu kluczowy. Niezwykle przydatne są wypracowane w INTERPOLU procedury śledzenia skradzionych i sfałszowanych dokumentów. Ale problem w takiej skali jest zjawiskiem nowym, złożonym i wciąż dynamicznie ewoluującym, więc aby móc mu się skutecznie przeciwstawić, należy nie tylko szybko wymieniać informacje, ale także wciąż szukać nowych rozwiązań w walce z terrorystami. Temu służy grupa robocza INTERPOLU ds. zagranicznych bojowników terrorystycznych, która reprezentując państwa ze wszystkich regionów w ramach regularnych spotkań, m.in. szuka sposobów przeciwdziałania pojawiającym się zagrożeniom.

POLSKA W INTERPOLU

Polska współpraca z INTERPELEM w zakresie zwalczania terroryzmu koncentruje się na dwóch aspektach. Pierwszy z nich to Projekt Vennlig II, narzędzie informatyczne, które umożli-

liwia dostęp do raportów wysyłanych z Sekretariatu Generalnego INTERPOLU, będących zbiorem informacji o osobach podejrzewanych o działalność terrorystyczną. Informacje te, gromadzone przez członków koalicji walczących z tzw. Państwem Islamskim, mogą być wykorzystywane tylko do użytku wewnętrznego. Każdy raport (plik) zawiera informacje, kto raport zamieścił, do kogo on trafił oraz wszelkie dane, jakie udało się o osobie zebrać, takie jak: zdjęcie, pseudonimy, gdzie i kiedy przebywała, z kim się spotykała, w jakich obozach przeszła przeszkolenie etc. Raporty z Vennlig II trafiają do BMWP KGP, skąd przekazywane są do polskich służb odpowiedzialnych za zwalczanie terroryzmu.

Drugi to korzystanie z tzw. not INTERPOLU, w tym przypadku niebieskich, które są podstawą do ustalenia miejsca pobytu osoby i objęcia jej „zainteresowaniem”. Obecnie z Systemie Poszukiwawczym Policji (SPP) w zakładce INTERPOL widoczne dla każdego policjanta są tylko noty czerwone (służące do zatrzymania, tymczasowego aresztowania i ekstradycji osoby poszukiwanej) i żółte (służące do ustalenia miejsca pobytu osoby zaginionej lub ustalenia tożsamości osoby). Osoby, wobec której INTERPOL wystawił notę niebieską, policjant w SPP nie widzi. To sprawdzenie wymaga osobnego zalogowania się do bazy INTERPOLU. Do pewnego momentu było to rozwiązanie wystarczające, ponieważ not niebieskich wystawianych było bardzo niewiele i nie wymagały one natychmiastowej reakcji. Sytuacja zmieniła się 2 lata temu, kiedy decyzją Amerykanów notą niebieską oznaczono 30 tysięcy osób podejrzewanych o działalność terrorystyczną. Dziś baza ta zawiera ponad 40 tys. rekordów. To wymagało zmiany podejścia do osób, w stosunku do których wystawiono takie noty. Dlatego też podjęto w polskiej Policji decyzję o wprowadzeniu niebieskich not do SPP, aby każdy policjant natychmiast, choćby w czasie kontroli drogowej, do-

stał informację, że kontrolowana osoba objęta jest zainteresowaniem służb. Dzięki temu natychmiast też zostanie poinformowany, jakie informacje o niej powinien zebrać, np. dane pojazdu, osób towarzyszących, przewożonych przedmiotów czy trasie i celu podróży. Informacje zebrane przez policjanta trafiają do ABW, a za pośrednictwem komórki INTERPOLU w BMWP KGP do wystawcy noty. Wprowadzenie niebieskich not na poziom SPP wymaga jednak zmian w przepisach. I takie zmiany obecnie są procedowane.

Dostęp do bazy INTERPOLU nie jest limitowany. Każdy policjant, który wystąpi o taki dostęp, otrzymuje go. Jeśli policjant lub jego przełożony dochodzi do wniosku, że przy wykonywaniu obowiązków służbowych jest mu potrzebny dostęp do bazy, występuje z wnioskiem o jego przydzielenie, zaznaczając w nim, jaki zakres informacji go interesuje. Wniosek trafia do BMWP, a policjant na szkolenie do Wydziału Wywiadu Kryminalnego w swojej KWP. Po jego zakończeniu BMWP nadaje stosowne uprawnienia i od tej chwili policjant może bezpośrednio logować się do bazy INTERPOLU.

Inną bazą INTERPOLU, z której korzysta Polska, jest baza zawierająca

tzw. zagranicznych bojowników i terrorystów. Do tej bazy Polska, tak jak i pozostałe kraje, nie ma jednak bezpośredniego dostępu z poziomu krajowej komórki INTERPOLU. Może ją przeszukiwać za pośrednictwem zapytań wysyłanych do Sekretariatu Generalnego. Jest tak dlatego, że w bazie tej znajdują się bardzo wrażliwe informacje, którymi niektóre państwa nie chcą się dzielić z państwami, z którymi ich stosunki akurat w danej chwili nie są najlepsze.

SZKOLENIA

Ważnym elementem utrzymywania zdolności przeciwdziałania i zwalczania terroryzmu na poziomie ponadnarodowym są wspólne szkolenia, treningi i konferencje międzynarodowe, umożliwiające wymianę doświadczeń i wspólną analizę stosowanych rozwiązań. Wiele takich wydarzeń organizuje się także w Polsce. W ostatnich latach były to m.in. szkolenie i międzynarodowa konferencja z zakresu zwalczania aktów terrorystycznych z udziałem broni chemicznej, biologicznej, radiologicznej i nuklearnej. Do Warszawy przyjechało ponad 50 uczestników z całego świata. Organizatorem było polskie Krajowe Biuro INTERPOLU przy aktywnym udziale Biura Operacji

► Antyterrorystycznych KGP (BOA), Ministerstwa Spraw Zagranicznych (MSZ) oraz przedstawicieli polskiego sektora przemysłu chemicznego i Sekretariatu Generalnego INTERPOLU (IPSG).

Wśród innych przedsięwzięć warto wspomnieć: ćwiczenia dotyczące zapobiegania i zwalczania ataków bioterrorystycznych; kurs INTERPOLU nt. śledztw z zakresu terroryzmu z użyciem materiałów radiologicznych i nuklearnych; konferencję międzynarodową poświęconą zapobieganiu aktom terroru z użyciem materiałów radioaktywnych, a także ćwiczenia z zapobiegania i zwalczania ataków bioterrorystycznych.

Ale polskie służby zwalczają terroryzm nie tylko w ramach INTERPOLU. Czasami także w ramach innych struktur. Tak jest w przypadku Globalnej Inicjatywy Zwalczania Terroryzmu Jądrowego (GICNT – Global Initiative to Combat Nuclear Terrorism), która została ogłoszona przez prezydentów Stanów Zjednoczonych George’a W. Busha oraz Federacji Rosyjskiej Władimira Putina 15 lipca 2006 r. podczas szczytu państw grupy G8 w Petersburgu. GICNT to inicjatywa o zasięgu globalnym, która koncentruje się na zwalczaniu tzw. terroryzmu nuklearnego m.in. przez śledzenie transferów materiałów umożliwiających budowę broni nuklearnej oraz umożliwianie koordynacji działań w przypadku wejścia w posiadanie takiej broni przez grupy terrorystyczne. Inicjatywa skupia obecnie 85 państw. Komisja Europejska, Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (MAEA), INTERPOL oraz Biuro ONZ ds. narkotyków i przestępczości zorganizowanej (UNODC) uczestniczą w GICNT w charakterze obserwatorów. Polska przystąpiła do inicjatywy w 2007 r.

Szczegółowe cele inicjatywy zostały określone podczas pierwszego spotkania jej uczestników, które odbyło się w październiku 2006 r. w Rabacie. Należą do nich: wykrywanie i zwalczanie nielegalnego transferu niebezpiecz-

nych materiałów radioaktywnych oraz zapobieganie innym pozaprawnym działaniom z użyciem takich substancji, a w szczególności uniemożliwienie ich pozyskania przez terrorystów; łagodzenie skutków ewentualnych aktów terroryzmu nuklearnego; rozwój współpracy w zakresie udoskonalania technicznych środków walki z terroryzmem nuklearnym; wzmocnienie krajowych systemów prawnych w celu zapewnienia penalizacji grup terrorystycznych próbujących wejść w posiadanie materiałów nuklearnych lub planujących użycie broni jądrowej; rozwój systemu kontroli, szacowania (accounting) oraz ochrony cywilnej materiałów i substancji radioaktywnych; wzmocnienie zdolności poszukiwania i konfiskaty nielegalnie posiadanych materiałów i substancji radioaktywnych w celu udaremniania nielegalnego obrotu; maksymalne utrudnienie działań organizacji terrorystycznych poprzez odcinanie ich od źródeł finansowania i logistyki; wymianę informacji nt. działań ugrupowań terrorystycznych; promowanie kluczowej roli MAEA w kwestii bezpieczeństwa jądrowego i zabezpieczeń. ■

KLAUDIUSZ KRZYCZKA
zdj. ©INTERPOL

Proceder ten stanowi istotne zagrożenie dla mieszkańca każdego kraju lub regionu. INTERPOL zapewnia jednak narzędzia i usługi do jego zwalczania

Broń palna jest relatywnie łatwo dostępna, istnieją też duże możliwości jej ukrycia i transportu, przez co przemyt broni palnej jest istotnym źródłem dochodu dla grup przestępczych. Z tego powodu INTERPOL szczególnie uwagę przywiązuje do dokonania ustaleń dotyczących historii produkcji, posiadania broni palnej oraz wykonanie prawidłowej analizy balistycznej, co pozwala na powiązanie broni palnej ujawnionej w jednym kraju z niewykrytymi przestępstwami popełnionymi w innych krajach lub nawet kontynentach. Główna rola INTERPOLU w tym zakresie polega na udzieleniu pomocy organom ścigania w dokonaniu ustaleń oraz rozpoznaniu powiązań.

Nielegalny obrót bronią palną

Mając na względzie fakt, że każda jednostka broni palnej posiada swoje cechy indywidualne (numer seryjny, rok produkcji, typ, rodzaj, kaliber itp.), INTERPOL w zakresie wsparcia oferuje organom ścigania następujące narzędzia oraz bazy danych:

- iARMS (the Illicit Arms Records and Tracing Management System) będący bazą danych, zawierającą m.in. informacje dotyczące skradzionej lub w inny sposób utraconej broni palnej;
- IFRT (the INTERPOL Firearms Reference Table) będący interaktywnym narzędziem dostępnym on-line, pozwalającym na zastosowanie jednakowych standardów dla opisu i identyfikacji broni palnej;
- IBIN (the INTERPOL Ballistic Information Network) umożliwiający przedstawicielom organów ścigania dokonanie porównań balistycznych (łusek lub pocisków) w celu ustalenia powiązań między przestępstwami;
- Firearms Recovery Protocol zapewnia organom ścigania doradztwo w zakresie wykonywania czynności w związku z ujawnieniem nielegalnie posiadanej broni palnej; protokół posiada dwie części, dotyczące analizy balistycznej oraz wykonywania czynności śledczych.

Dodatkowo INTERPOL tworzy oraz rozpowszechnia wyniki badań oraz analizy dotyczące nowych trendów w zakresie przestępstw związanych z użyciem broni palnej lub nowych metod i szlaków przemytu broni pal-

nej. Pozwala to organom ścigania na ciągłe dostosowanie własnych działań oraz prawidłowe ich zaalarmowanie o nowych zagrożeniach.

Jednocześnie INTERPOL stosuje system not, za pomocą których informuje państwa członkowskie o nowych zagrożeniach:

- nota pomarańczowa może być wydana celem ostrzeżenia Policji, organów publicznych lub innych organizacji o potencjalnych zagrożeniach, m.in. spowodowanych przez ukrytą broń palną, gdy broń palna nie może być ujawniona w inny sposób;
- nota purpurowa wydana celem udzielenia informacji na temat *modus operandi* i działaniach grup przestępczych może zawierać informacje dotyczące konkretnej

jednostki broni palnej, jej części lub innych powiązanych elementów.

Jednocześnie oferowany przez INTERPOL kanał wymiany informacji (I-24/7) stanowi dla wielu państw jedyny sposób pozwalający na nawiązanie kontaktu z polską Policją. Przesłane zapytania dotyczą różnorodnych kwestii. Najczęściej do prawidłowej realizacji wniosku strony zagranicznej konieczne jest dokonanie sprawdzeń w dostępnych bazach danych. W bardziej skomplikowanych sprawach konieczne jest dokonanie dodatkowych ustaleń lub zdobycie bardziej szczegółowych informacji. ■

podkom. ŁUKASZ OLENDEREK
Biuro Kryminalne KGP
zdj. ©INTERPOL

Policja w walce o zabytki

Nielegalny handel zabytkami i dziełami sztuki ma charakter międzynarodowy i zorganizowany. Oczywiście jest więc, że polska Policja w zakresie zwalczania przestępczości przeciwko zabytkom współpracuje z INTERPOLEM.

Spośród wielu form przestępczości przeciwko zabytkom najlepiej udokumentowane są kradzieże. Przedmiotem przestępstwa są głównie dzieła sztuki. Muzealia, dokumenty, książki są potem sprzedawane w całej Europie. Policja odnotowuje kradzieże i włamania w obiektach sakralnych, muzeach i domach prywatnych. Ale przedmioty zabytkowe mogą znajdować się też w opuszczonych fabrykach, budowlach, przydrożnych kaplicach, w parkach, na cmentarzach. Często, z racji tego, że są to miejsca bez nadzoru, a ich cenne wyposażenie nie jest zewidencjonowane, informacje o ich stracie docierają do organów ścigania zbyt późno. Większość tych kradzieży jest doskonale zaplanowana, natomiast części utraconych przedmiotów, mimo zaangażowania Policji, nie udaje się odzyskać.

Obecnie największym problemem są nielegalne poszukiwania zabytków archeologicznych, okradanie stanowisk archeologicznych oraz wprowadzanie do obrotu tychże zabytków. Jeśli są to rzeczy niezadokumentowane, trudno nawet ustalić, co dokładnie zostało utracone. Wszystkie utracone zabytki, po których pozostała dokumentacja przydatna do późniejszej identyfikacji, po kradzieży zostają zarejestrowane w „Krajowym wykazie zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem”. Od lipca 2005 roku funkcjonuje on również w wersji internetowej na stronie www.skradzionezabytki.pl. Jest to ogólnie dostępna baza utraconych dóbr kultury.

W Polsce już dawno zwrócono uwagę na problem przestępczości związanej z dobrami kultury. W ostatnich latach wzrosła świadomość roli i znaczenia zabytków i w związku z tym zaczęto podejmować próby tworzenia skutecznej ich ochrony. Pierwszym krokiem było podpisanie porozumień uruchamiających mechanizmy pozwalające organom ścigania skutecznie walczyć z przestępczością przeciwko zabytkom. Kolejnym – utworzenie w strukturach Policji wy-

specjalizowanych komórek, których zadaniem była skuteczna walka z przestępczością przeciwko zabytkom. W konsekwencji od 2007 r. w Komendzie Głównej Policji oraz wszystkich garnizonach Policji funkcjonują nietatowe zespoły lub koordynator do zwalczania przestępczości przeciwko dobrom kultury. Od samego początku ich zadaniem było rozpoznanie i zwalczanie przestępczego procederu. W trakcie dwunastu lat działalności policjanci – fachowcy w tej dziedzinie – pracowali przy wielu sprawach, odzyskując dużą liczbę cennych zabytków i dzieł sztuki. Oprócz zabytków zatrzymano też bardzo dużą ilość sprawnej zabytkowej broni palnej, amunicji różnego kalibru oraz materiały wybuchowe, głównie pochodzenia wojennego.

Część z odzyskanych dóbr kultury figurowała w bazach danych jako zabytki sakralne, malarstwo, starodruki. Odzyskano też obrazy poszukiwane jako straty wojenne. Poza tym dzięki pracy Policji udało się odzyskać bardzo dużą liczbę niezainwentaryzowanych zabytków pochodzących z kradzieży dokonywanych na stanowiskach archeologicznych, polach bitewnych i towarzyszących im mogiłach. Działalność Policji przyczyniła się też do ograniczenia na terenie Polski wolnego handlu internetowego zabytkami pochodzącymi z nielegalnych wykopalisk i uświadomienia powszechnego problemu, jakim jest zagrożenie dla stanowisk i zabytków archeologicznych przez prowadzone nielegalnie poszukiwania skarbów.

Intensywna praca funkcjonariuszy Policji oraz współpraca z innymi instytucjami zaangażowanymi w zwalczanie nielegalnego obrotu zabytkami dotyczy nie tylko działań na terenie kraju. Przedstawiciele polskiej Policji aktywnie uczestniczą w pracach międzynarodowych grup roboczych. ►

Walka z przestępczością samochodową

Przestępczość samochodowa to świetnie zorganizowany i przynoszący ogromne zyski biznes. Dziś najczęściej wiąże się z kradzieżą luksusowych aut, ale też z nielegalnym handlem częściami samochodowymi, co w wielu przypadkach zapewnia przestępcom większe zyski i wiąże się z mniejszym ryzykiem wykrycia. Na międzynarodowej społeczności policyjnej ten trend wymusił wypracowanie skutecznego modelu przeciwdziałania temu procederowi i walki z nim. Tak powstał projekt Invex.

Aktywność grup przestępczych obejmuje wszystkie rejony świata, a skala działań wykracza poza granice jednego państwa. Obecnie złodzieje częściej kradną markowe, luksusowe samochody po to, by je zdemontować i sprzedać części. Podzespoły i części ze zdemontowanych aut trafiają nawet do najbardziej odległych krajów. Ponieważ skuteczne zwalczanie nielegalnego

▶ Na bieżąco wymieniane są informacje z INTERPOLEM, dotyczące utraconych dóbr kultury. Ponadto funkcjonariusze Policji korzystają z bazy utraconych dóbr kultury „Works of Art” administrowanej przez INTERPOL, która również jest zasilana informacjami o najcenniejszych zabytkach poszukiwanych w Polsce. W 2018 roku Policja już po raz trzeci wzięła udział w europejskiej operacji pod kryptonimem Pandora III, wymierzonej w zwalczanie kradzieży i nielegalny handel dobrami kultury.

Przykładów odzyskanych dóbr kultury jest bardzo dużo. Największą liczbę stanowią zabytki archeologiczne nielegalnie wykopane i skradzione przez poszukiwaczy skarbów, jak chociażby odzyskany w lipcu 2017 roku skarb archeologiczny z Miastka. Są to brązowe naczynia, ozdoby i elementy biżuterii z okresu wczesnego brązu, których wartość szacowana jest na 186 000 euro. Równie cenne i unikatowe są:

- odzyskany w październiku 2016 roku przez funkcjonariuszy z Łodzi archeologiczny skarb siekierk z okresu brązu;
- odzyskany w trakcie międzynarodowej operacji Pandora III na terenie Szczecinka skarb archeologiczny w postaci ozdób, wyposażenia oraz uzbrojenia z okresu brązu;

- cenny zabytek malarstwa, stanowiący polską stratę wojenną, odzyskany w trakcie międzynarodowej operacji Pandora II;
- obraz skradziony na terenie Szwecji, a odzyskany w trakcie międzynarodowej operacji Pandora III przez polską Policję;
- obraz Claude’a Moneta skradziony z muzeum Narodowego w Poznaniu, a odzyskany w Olkuszu;
- zabytek sakralny skradziony z kościoła w Szadku i odzyskany na terenie Włocławka;
- cenna rzeźba sakralna skradziona z muzeum kościelnego i odzyskana przez policjantów z Poznania;
- średniowieczne tabernakulum skradzione z kościoła w Drochlinie, a odzyskane w Łodzi.

Z uwagi na obecne zagrożenia oraz ważność omawianej tematyki jest jeszcze dużo do zrobienia. Bardzo istotne są wszelkie działania podejmowane przez Policję. Konieczne są współpraca, wymiana informacji, samodoskonalenie, analizowanie nowych rozwiązań prawnych i poszerzanie wiedzy na tematy związane z przestępczością skierowaną przeciwko dobrom kultury. ■

nadkom. dr ADAM GRAJEWSKI
zdj. archiwum autora

handlu częściami zamiennymi wymaga wspólnego wysiłku wszystkich zainteresowanych stron, w tym producentów samochodów, INTERPOL stworzył unikalne partnerstwo skupiające przemysł motoryzacyjny i kraje członkowskie. Do zainicjowanego przez Niemcy w 2009 r. projektu Invex należy dziś 17 państw członkowskich oraz wybrani producenci samochodów, w tym Audi, BMW, Porsche i Volkswagen. Współpraca polega na regularnej wymianie danych w celu wykrywania skradzionych aut. Wymiana informacji dotyczy około 80 tys. pojazdów na dobę. Szacuje się, że od momentu uruchomienia projektu, Invex przyczynił się do wykrycia skradzionych samochodów i części samochodowych w około 80 krajach, prowadząc do około 500 konfiskat i różnych dalszych dochodzeń. Obecnie testowana jest Faza II Projektu Invex, która zakłada wprowadzenie innych producentów, a także przyspieszy przetwarzanie danych, pozwalając na szybkie gromadzenie i analizę danych.

To jeden z najważniejszych projektów INTERPOLU, w którym bierze udział polska Policja. Ważny również z uwagi na wynikające z niego wymierne korzyści. Dzięki danym pozyskiwanym od producentów poprawiła się jakość danych zawartych w KSIP.

Podkom. Łukasz Olenderek, Wydział Kryminalny BK KGP:

– INTERPOL jest aktywnym uczestnikiem wszelkich działań, akcji na poziomie europejskim wymierzonych w przestępczość samochodową. Jest jedną z międzynarodowych organizacji wspierających EMPACT OPC. W ramach właśnie EMPACT OPC jesienią ubiegłego roku organizowane były ogólnoeuropejskie działania, w których wzięły udział nie tylko państwa Unii Europejskiej, ale też państwa trzecie, niebędące członkami Unii Europejskiej. W trakcie działań zostało utworzone Centrum Operacyjne we Fronteksie i w pracach tego centrum brał udział także przedstawiciel INTERPOLU, co pozwoliło na dostęp w czasie rzeczywistym do interpolowskich baz danych oraz wykorzystania fachowej i eksperckiej wiedzy funkcjonariuszy INTERPOLU. Polska była jednym z kilku współliderów działań i dzięki zaangażowaniu państw członkowskich, państw trzecich i INTERPOLU w ciągu dwóch tygodni ujawniono około 500 kradzionych pojazdów w całej Europie.

Usuniętych zostało kilka tysięcy nieistniejących VIN-ów, a każdego roku Policja zabezpiecza dziesiątki części pochodzących ze skradzionych pojazdów.

Jak to działa w praktyce? Jeżeli samochód zostanie podłączony do komputera w serwisie producenta, ten jest w stanie ustalić, czy auto lub którakolwiek jego część pochodzi z kradzieży. W takim przypadku natychmiast zostaje zaalarmowana specjalna komórka w centrali producenta i stąd informacja o trafieniu jest natych-

miast przekazywana do Krajowego Biura INTERPOLU w Wiesbaden. Jeśli sprawa dotyczy ujawnienia pojazdu (lub jego części) skradzionego na przykład w Niemczech, a ujawnionego w polskim serwisie, KBI w Wiesbaden przesyła zlecenie do Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP. Stąd wysyłane jest zlecenie do właściwej jednostki terenowej Policji z prośbą o weryfikację uzyskanych informacji oraz o dokonanie dalszych ustaleń.

Jeśli z kolei pojazd zostanie utracony w Polsce, a jakaś jego część zostanie zlokalizowana na przykład w Chinach, pierwszym etapem jest zawsze potwierdzenie aktualności poszukiwań pojazdu w krajowych bazach. Następnie BMWP KGP wysyła – w tym konkretnym przypadku do siedziby INTERPOLU w Chinach – prośbę o zabezpieczenie danej części pojazdu i podjęcie działań. Każdorazowo w końcowym etapie informacje zwrotne przekazywane są do Sekretariatu Generalnego INTERPOLU w Lyonie. W Polsce dzięki projektowi Invex każdego roku udaje się odnaleźć do kilkudziesięciu skradzionych pojazdów. ■

Kula śniegowa

Jedną z głównych form przestępczości, której zwalczaniem zajmuje się INTERPOL, jest handel ludźmi i wykorzystywanie seksualne dzieci. Polska również nie jest wolna od tych procederów, które Policja systematycznie monitoruje, przeciwdziała im i je zwalcza.

Polska była jednym z pierwszych państw, które otrzymały dostęp do istniejącej w INTERPOLU specjalnej bazy danych ICSE (International Child Sexual Exploitation Database – Międzynarodowa Baza Danych Wizerunków Dzieci Wykorzystywanych Seksualnie). Dzięki tej bazie możliwa jest identyfikacja ofiar, których wizerunki znajdują się na filmach i zdjęciach pedofilskich zamieszczanych w internecie, koordynacja międzynarodowych działań organów ścigania oraz zwalczanie przestępstw przeciwko dzieciom dokonywanych za pośrednictwem internetu. Baza ta służy również do prawidłowej identyfikacji sprawców wykorzystywania seksualnego małoletnich, którzy znajdują się na materiałach z pornografią dziecięcą. W dalszej kolejności podejmowane są działania celem uratowania dzieci przed dalszym wykorzystywaniem seksualnym oraz postawienie sprawców przed wymiarem sprawiedliwości.

BAZA ICSE

Dzięki wykorzystaniu bazy ICSE i nawiązaniu za jej pośrednictwem współpracy międzynarodowej z organami ścigania wielu państw możliwa była pozytywna identyfikacja 18 369 pokrzywdzonych dzieci oraz 8385 spraw-

ców na całym świecie (stan na 1 lutego 2019 r.). Dotyczy to również Polski, która korzysta z tej bazy regularnie, koncentrując się w pierwszej kolejności na procesie identyfikacji polskich ofiar i sprawców ich seksualnego wykorzystywania. Przykładów spraw zrealizowanych dzięki wykorzystaniu bazy ICSE i międzynarodowej współ-

Ludźmi Biura Kryminalnego KGP pierwsze informacje i materiały dotyczące wykorzystywania seksualnego osoby małoletniej. Zachodziło podejrzenie, że filmy z wykorzystaną małoletnią zostały wykonane w Polsce. INTERPOL przesłał na tym etapie sprawę 9 filmów, które znaleziono w trakcie przeszukania pomieszczeń

pracy policyjnej za pośrednictwem INTERPOLU jest dużo. Wiele z nich się łączy, ponieważ po zatrzymaniu pierwszego sprawcy nastąpił efekt „kuli śniegowej” i Policja dotarła do kontaktów pedofilskich zatrzymanych przestępców. Do dziś zidentyfikowano, zatrzymano i przedstawiono zarzuty 37 osobom, z których 25 zostało tymczasowo aresztowanych za wykorzystywanie seksualne dzieci lub rozpowszechnianie i posiadanie pornografii dziecięcej, a pozostałych 12 sprawców objęto dozorem Policji.

OPERACJA „ALEKSANDRA”

W kwietniu 2014 r. Sekretariat Generalny INTERPOLU w Lyonie przesłał do Wydziału do Walki z Handlem

i zabezpieczenia dowodów u sprawców w Australii i Francji. Już pierwsze analizy filmów pozwoliły na pozytywne zweryfikowanie tego podejrzenia: zarówno pokrzywdzona, tj. około 4-letnia dziewczynka, jak i sprawca rozmawiali w języku polskim. Przez następnych kilka miesięcy za pośrednictwem INTERPOLU otrzymywano kolejny materiał dowodowy w postaci filmów i zdjęć z dziewczynką. Był to materiał, który policje różnych państw ujawniały w trakcie prowadzenia własnych spraw dotyczących rozpowszechniania pornografii dziecięcej w internecie i przesyłały do INTERPOLU w celu identyfikacji.

Mimo zaangażowania sił policyjnych z Polski, INTERPOLU, Australii, USA, a także Danii i Europolu, przez

ponad 10 miesięcy nie udało się dokonać identyfikacji pokrzywdzonej i sprawcy. Analiza filmów i zdjęć nie przyniosła oczekiwanych rezultatów z uwagi na celowe usunięcie przez sprawcę wszystkich danych i informacji identyfikujących ze zdjęć i filmów pedofilskich. Do czasu...

Wykorzystując zdjęcie pedofilskie, które zawierało określone informacje, funkcjonariusze INTERPOLU mogli użyć specjalnego oprogramowania. Przy jego wykorzystaniu znaleziono w internecie zdjęcia zrobione aparatem używanym do robienia zdjęć pedofilskich. Okazało się to kluczowe dla realizacji sprawy i identyfikacji ofiary oraz sprawcy. Wydział dw. z Handlem Ludźmi Biura Kryminalnego KGP sprawdził przekazane przez INTERPOL informacje i ustalił, że osobą, która umieściła linki, jest matka dziewczynki. W wyniku dalszych działań zarówno Wydział dw. z Handlem Ludźmi Biura Kryminalnego KGP, jak i jednostek terenowych (Wydział Kryminalny KWP w Łodzi i Wydział Kryminalny KWP w Katowicach) dokonano identyfikacji pokrzywdzonej małoletniej oraz zidentyfikowano i następnie zatrzymano 31 sierpnia 2015 r. sprawcę, którym okazał się 26-letni brat dziewczynki. Mężczyzna przyznał się do dokonania przestępstwa, tj. kontaktów seksualnych i wykorzystania seksualnego swojej siostry w latach 2010–2014 w jednej z miejscowości na terenie woj. śląskiego. Potwierdził również, że produkował i rozpowszechniał treści pedofilskie z jej udziałem. Jednocześnie wskazał miejsce, gdzie trzymał materiały o charakterze pedofilskim. Sprawca zeznał, że od kilku lat kontaktował się z innymi użytkownikami utajonych forów pedofilskich, gdzie udostępniał zgromadzone przez siebie materiały o charakterze pedofilskim lub uzyskiwał je od innych sprawców.

Dzięki tym informacjom ustalono kolejnego pedofila – Polaka mieszkającego na stałe w Bukareszcie, z którym 26-latek utrzymywał najczęstszy kontakt i z którym prowadził dyskusje na tematy pedofilskie oraz wymieniał się pornografią dziecięcą. Tak rozpoczęła się operacja „Dunaj”...

OPERACJA „DUNAJ”

Na bazie informacji uzyskanych od 26-latka i ustaleń przeprowadzonych przez Wydział dw. z Handlem Ludźmi BK KGP oraz Wydział Kryminalny KWP w Łodzi wytypowano 37-letniego obywatela polskiego mieszkającego na stałe w Rumunii. Informacje te zostały przekazane policji rumuńskiej przez Europol oraz oficera łącznikowego rumuńskiej policji w Polsce. W kontakcie z policją rumuńską ustalono, że mężczyzna ten faktycznie mieszka w Bukareszcie, w Rumunii jest już od 11 lat, jest żonaty z obywatelką rumuńską i włada perfekcyjnie językiem rumuńskim. Dalsza współpraca z rumuńskimi organami ścigania pozwoliła na przeprowadzenie realizacji sprawy. 16 lutego 2017 r. w Bukareszcie zatrzymano, a następnie aresztowano wytypowanego figuranta oraz zebrano materiał dowodowy

świadczący o tym, że posiada duże ilości pornografii dziecięcej, którą rozpowszechnia w internecie. Mężczyzna przyznał się do zarzucanych mu czynów i podał hasła do zaszyfrowanych plików na laptopie, gdzie znajdowała się pornografia dziecięca. Było to ponad 80 GB filmów i zdjęć pedofilskich.

W realizacji sprawy w Bukareszcie uczestniczył funkcjonariusz Wydziału dw. z Handlem Ludźmi BK KGP. Sprawca przekazał mu informacje na temat swoich kontaktów pedofilskich, w tym polskiego pedofila, który wykorzystywał seksualnie swojego 7-letniego syna, produkował z jego udziałem pornografię dziecięcą, następnie rozpowszechniał ją w internecie między innymi sprawcami oraz oferował chłopca na tzw. wymianę (za inne dziecko) innym pedofilom.

Informacjami uzyskanymi w wyniku czynności prowadzonych w Bukareszcie zajęli się policjanci Wydziału dw. z Handlem Ludźmi BK KGP. Ich wysiłki oraz doskonała współpraca z policją rumuńską zaowocowały pozytywną identyfikacją pokrzywdzonego 7-letniego chłopca, jak również sprawcy przestępstw pedofilskich, których chłopiec padł ofiarą. Okazał się nim jego własny ojciec, mieszkaniec województwa mazowieckiego.

W sprawę od samego początku zaangażowani byli również śledczy z KWP zs. w Radomiu oraz z KWP w Łodzi. Dzięki wspólnej pracy, jak również współpracy z Prokuraturą Rejonową w Siedlcach nadzorującą śledztwo, 21 marca 2017 r. zatrzymano pedofila oraz uratowano chłopca przed dalszym wykorzystywaniem. 40-letni sprawca był kompletnie zaskoczony zatrzymaniem – początkowo wszystkiemu zaprzeczał, jednakże pod natłokiem przedstawionych mu dowodów jego pedofilskiej działalności szybko się załamał i przyznał do wszystkich czynów. Co więcej, uzyskano informacje na temat kolejnych sprawców seksualnego wykorzystania dzieci, z którymi utrzymywał on kontakty przez internet, i którym oferował swojego syna w celu molestowania. Mężczyźnie przedstawiono zarzuty wielokrotnego wykorzystywania seksualnego małoletniego, produkcji, rozpowszechniania i posiadania pornografii dziecięcej, jak

również znęcania się nad najbliższymi członkami rodziny. Decyzją sądu został on tymczasowo aresztowany.

W trakcie przeszukania pomieszczeń mieszkalnych policjanci zabezpieczyli wiele nośników informatycznych należących do sprawcy. Już wstępna analiza pozwoliła na ustalenie, że są tam duże ilości pornografii dziecięcej, jaką podejrzany uzyskiwał z internetu od innych pedofilów – część z tych treści miała bardzo drastyczny charakter, włącznie z filmami i zdjęciami przedstawiającymi gwałty na dzieciach.

Sąd Okręgowy w Siedlcach, po przedstawieniu w trakcie przewodu sądowego zebranych przez Policję i prokuraturę dowodów w sprawie, nie miał żadnych wątpliwości co do winy sprawcy oraz stopnia społecznej szkodliwości popełnionych przez niego czynów i w październiku 2018 r. skazał go na 12 lat pozbawienia wolności, czyli najwyższy możliwy wymiar kary przewidziany za popełnione przez niego przestępstwa seksualne na szkodę własnego dziecka.

PO NITCE DO KLĘBKA

To nie był koniec zatrzymań i spraw, które rozpoczęły się od filmów przesłanych w 2014 r. przez INTERPOL do polskiej Policji. Następstwem tamtych działań były zatrzymania kolejnych pedofilów, z którymi opisani sprawcy utrzymywali kontakty. Dzięki pracy śledczych z KWP zs. w Radomiu oraz prokuratury nadzorującej śledztwo do tej pory (stan na 19 lutego br.) zatrzymano w sumie 35 sprawców z terenu praktycznie całego kraju. Zatrzymanym przedstawiono wiele zarzutów za przestępstwa pedofilskie, decyzją sądu 23 z nich zostało tymczasowo aresztowanych, a kolejnych 12 objętych dozorem policyjnym. Sprawa w dalszym ciągu ma charakter rozwojowy, a organy ścigania planują kolejne zatrzymania.

Przez ostatnich 5 lat Wydział dw. z Handlem Ludźmi BK KGP otrzymał z INTERPOLU materiały, dzięki którym przeprowadzono 12 operacji ogólnokrajowych, w wyniku których zatrzymano 244 osoby. Zabezpieczono również wiele nośników informatycznych do celów dowodowych celem ustalenia, czy i w jakiej ilości znajdują się na nich treści pedofilskie: było to m.in. prawie 400 komputerów stacjonarnych i laptopów, 280 wymiennych dysków twardych, czy prawie 20 000 płyt CD i DVD. Jest to ponad 200 TB danych, co obrazuje z jaką ilością materiału policjanci oraz biegli muszą się zmierzyć w ramach toczących się postępowań. Gdyby założyć, że całość tych danych to są filmy z pornografią dziecięcą, to byłoby to ponad 63 tysiące godzin, czyli 2625 dni oglądania filmów non stop, przez ponad 7 lat. ■

JAROSŁAW KOŃCZYK
zdj. ©INTERPOL

Globalna wojna

Jednym z najbardziej powszechnych rodzajów przestępstw występującym w tej samej postaci w praktyce na całym świecie jest przestępczość narkotykowa. Od dziesiątków lat jest powodem śmierci milionów ludzi. Ofiarami przede wszystkim są osoby zażywające narkotyki, ale także przestępcy handlujący środkami odurzającymi, prowadzący między sobą wojny o strefy wpływów.

Głównym zagrożeniem ze strony tego rodzaju przestępczości jest jej powszechność oraz społeczna akceptacja zażywania niektórych tzw. narkotyków miękkich, np. marihuany. Część z krajów Unii Europejskiej poszła o krok dalej i zdecydowała się na częściową depenalizację pospolitej przestępczości narkotykowej. Portugalia w 2001 r. znacznie złagodziła odpowiedzialność karną za posiadanie substancji kontrolowanych. Ilość tą ustalono na 25 gramów konopi innych niż włókniste (marihuana), 5 gramów haszyszu, 2 gramy kokainy oraz 1 gram heroiny. Złagodzenie przepisów nie oznacza braku odpowiedzialności. Osoba, która posiada przy sobie te narkotyki w ilości określonej przez prawo, podlega karze jako sprawca wykroczenia skodyfikowanego w prawie administracyjnym, a substancje podlegają konfiskacie i przepadkowi. Posiadanie ilości większej stanowi przestępstwo.

Czynnikiem powodującym rosnące zagrożenie jest przede wszystkim skrócenie się dróg transportu narkotyków, co ułatwiają otwarte granice na terenie strefy Schengen. Z jednej strony mamy łatwość podróżowania i przemieszczania się obywateli Unii Europejskiej, a z drugiej – podobne możliwości dla członków zorganizowanych grup przestępczych.

BRUDNY PROCEDER

Na czym polega istota przestępczości narkotykowej i jaki jest cykl przestępstw z nim związanych? Przede wszystkim musimy wyróżnić jej podstawowe etapy:

1. Zebranie środków niezbędnych do rozpoczęcia produkcji narkotyków, najczęściej pochodzących z innych przestępstw.

- ▶ 2. Znalezienie osób posiadających wiedzę niezbędną do produkcji oraz następnie sam proces produkcji.
- 3. Przekazanie wytworzonych substancji do odbiorców hurtowych, a w konsekwencji przemysł bądź dystrybucja na terenie danego kraju.
- 4. Rozprowadzenie narkotyków przez odbiorców hurtowych do sprzedawców detalicznych.
- 5. Zakup narkotyków od sprzedawców detalicznych przez odbiorców detalicznych – posiadanie narkotyków.
- 6. Gromadzenie wpływów z przestępczości narkotykowej i inwestowanie ich w utrzymanie i rozwój działalności, a także gromadzenie kapitału i legalizowanie środków pochodzących z działalności kryminalnej.

ROLA INTERPOLU

Działalność INTERPOLU koncentruje się na najbardziej popularnych narkotykach zarówno pod kątem zażywania, jak również przemytu. Zaliczono do tej grupy marihuanę, kokainę, heroinę oraz substancje psychotropowe wraz z ich prekursorami – takie jak amfetamina i BMK. Rolą INTERPOLU w zwalczaniu przestępczości narkotykowej jest identyfikacja nowych metod i tras przemytu narkotyków oraz grup przestępczych zajmujących się tym procederem. Współpraca ta w szczególności opiera się na:

- zbieraniu i analizie danych pochodzących z państw członkowskich, celem przygotowania strategicznych i taktycznych raportów operacyjnych i przekazania ich do krajów członkowskich;
- udzielaniu wsparcia w prowadzeniu spraw operacyjnych i procesowych w zakresie zwalczania przestępczości narkotykowej;
- udzielaniu pomocy w koordynacji wymiany informacji w sprawach, w których biorą udział co najmniej dwa państwa członkowskie;
- organizowaniu roboczych spotkań, w których INTERPOL ustalił powiązania podmiotów przestępczych będących ich przedmiotem;
- organizowaniu konferencji i szkoleń regionalnych lub globalnych dotyczących tematyki narkotyków, przede wszystkim w dziedzinie wymiany informacji na temat

najnowszych technik śledczych i wzmocnienie współpracy organów ścigania.

Operacje INTERPOLU wymierzone w przestępczość narkotykową skupiają się głównie na procederze przemytu narkotyków w transporcie lotniczym oraz morskim. Na terenie Europy Wschodniej operacje przeprowadzane są sporadycznie, gdyż kraje tego regionu nie są docelowymi dla przemytników, np. kokainy z krajów Ameryki Południowej. Co nie oznacza, że takie akcje nie są prowadzone. W grudniu 2015 r. w Warszawie ujawniono 178 kg kokainy, która trafiła do Polski w samochodzie ciężarowym z portu w Antwerpii w Belgii. Wskazuje to, że nie można bagatelizować tego problemu, gdyż zapotrzebowanie na narkotyki jest zjawiskiem o tendencji wzrostowej, a konsekwencją tego jest poszukiwanie nowych dróg oraz sposobów ich przemytu.

W odpowiedzi na trendy na światowym rynku narkotykowym INTERPOL organizuje okresowo operacje mające na celu ograniczenie tego rodzaju przestępczości przez wzmocnienie kontroli w portach morskich oraz lotniczych. Działaniem tego rodzaju była m.in. operacja „Cocair V” na początku grudnia 2015 roku. Przeprowadzono ją dzięki wsparciu finansowemu Komisji Europejskiej, która wyraziła zainteresowanie tym zagadnieniem. W wyniku tej operacji, zrealizowanej w 30 krajach na świecie, zatrzymano 70 osób, które przemycały narkotyki bądź były związane z etapem przygotowania do niego. Zabezpieczono łącznie 411 kilogramów kokainy, 50 kilogramów substancji psychoaktywnych oraz 50 kilogramów Khatu.

AKTYWNOŚĆ POLSKI

Współpraca polskiej Policji w ramach INTERPOLU na przestrzeni ostatnich lat to nie tylko wymiana informacji zarówno operacyjnych, jak i tych dotyczących trendów na rynku narkotykowym, lecz również zdecydowane działania prowadzące do zatrzymania przestępców. W 2016 r. funkcjonariusze Centralnego Biura Śledczego Policji we współpracy z amerykańskimi służbami zatrzymali w Warszawie trzech obywateli Jordanii i Izraela, związanych z handlem narkotykami oraz z tzw. praniem pieniędzy. Osoby te były ▶

Fałszowane leki

Przestępczość farmaceutyczna to jedno z największych zagrożeń współczesnego świata. Fałszywe medykamenty wytwarzane są bez żadnego nadzoru medycznego i sanitarnego, niewiadome jest źródło pochodzenia wykorzystywanych w nich substancji, a ich zażywanie może narażać życie oraz zdrowie pacjentów. A jednocześnie przestępczość farmaceutyczna to źródło gigantycznych zysków zorganizowanych grup przestępczych, zysków znacznie wyższych niż przynosi produkcja narkotyków czy podrabianie paliw.

Podrabiane leki sprzedawane są na rynkach, bazarach, w lecznicach medycyny orientalnej, a nawet w sekshopach czy siłowniach, ale przede wszystkim za pośrednictwem internetu. Światowa Organizacja Zdrowia szacuje, że ponad 50 procent leków sprzedawanych przez internet jest sfałszowana. Farmaceutyki są wprowadzane do tzw. e-aptek, można je także kupić on-line od indywidualnych dostawców i większych dystrybutorów. Witryny internetowe handlujące podrabianymi le-

kami tworzą atmosferę autentycznych aptek współpracujących z lekarzami. Domeny tworzone są w ponad 20 różnych krajach, głównie w Rosji, Chinach i Indiach.

Z podrabianymi lekami od lat walczą organy ścigania na całym świecie. INTERPOL od jedenastu lat prowadzi operację „Pangea”, której celem jest szeroko zakrojona walka z wysyłkową sprzedażą sfałszowanych produktów leczniczych oraz z nielegalnymi stronami internetowymi oferującymi leki.

W działaniach, które odbyły się w październiku 2018 roku, jak zawsze brały udział służby policyjne, celne, skarbowe z ponad 90 krajów z całego świata, a koordynatorem akcji był INTERPOL.

Polska Policja uczestniczy w tych działaniach od 2009 roku. Sekretariat Generalny INTERPOLU przysłała do Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP zaproszenie do wzięcia udziału w opisanej operacji, a następnie informację o jej celu, zakresie i terminie. Działania prowadzone są w tym samym

► poszukiwane czerwoną notą INTERPOLU, która upoważnia funkcjonariuszy organów ścigania z krajów członkowskich INTERPOLU do zatrzymania osoby objętej notą, a następnie wszczęcia procedury ekstradycji.

Polska Policja, prowadząca działalność na wielu polach zwalczania przestępczości, skupia się też na poszukiwaniu osób ukrywających się ze względu na prowadzoną działalność kryminalną. W 2018 r. w Buenos Aires w Argentynie zatrzymano 39-letnią Sylwię S., poszukiwaną przez polskie organy ścigania za przestępstwa narkotykowe oraz udział w zorganizowanej grupie przestępczej. Jej ujęcie to efekt między innymi wykorzystania w 2016 r. systemu INTERPOLU do rozpoznawania twarzy (ang. Interpol Face Recognition System), czyli zautomatyzowanej aplikacji wykorzystującej dane biometryczne, umożliwiającej jednoznaczną identyfikację lub weryfikację osoby przez porównywanie i analizowanie wzorców na podstawie cech twarzy i konturów.

Praca śledczych to nie tylko zatrzymania przestępców i zabezpieczenia narkotyków, a przede wszystkim żmudna praca analityczna i operacyjna. W celu wsparcia funkcjonariuszy w zakresie analizy zjawiska przestępczości narkotykowej, Centralne Biuro Śledcze Policji, reprezentując polską Policję, przystąpiło do projektu analitycznego *Interpol Drugs Analysis File*, którego celem jest analiza prob-

lematyki przemytu narkotyków w ujęciu holistycznym. Projekt według zamierzeń INTERPOLU ma na celu zintensyfikowanie współpracy i wymiany informacji między państwami członkowskimi w zakresie budowania sieci powiązań między krajowymi i międzynarodowymi grupami przestępczymi zaangażowanymi w nielegalne wytwarzanie, handel i dystrybucję narkotyków.

SPOJRZENIE W PRZYSZŁOŚĆ

Przyszłość współpracy z INTERPOLEM to przede wszystkim efektywna wymiana informacji oraz udział w projektach i operacjach na skalę europejską oraz światową. Możliwości, które INTERPOL oferuje swoim krajom członkowskim, to nie tylko wsparcie w codziennej pracy funkcjonariuszy zwalczających przestępczość narkotykową, lecz również system szkoleń, w tym e-learningu, pozwalający na budowanie potencjału kadr. W tym roku Polska obchodzi setną rocznicę powstania Policji Państwowej (1919–2019). Jest to doskonała okazja do podsumowań, ale też refleksji, jak wiele jeszcze pozostało do zrobienia na polu globalnego zwalczania zorganizowanych narkotykowych grup przestępczych. ■

MICHAŁ ALEKSANDROWICZ
zdj. KSP, ©INTERPOL

czasie na całym świecie. Planowane przez INTERPOL akcje nie są dla polskiej Policji czymś zupełnie nowym, gdyż na bieżąco zajmuje się ona zwalczaniem przestępczości farmaceutycznej, ale operacja „Pangea” intensyfikuje te działania w wyznaczonym okresie. Udział w operacji daje też szerszy pogląd na ten rodzaj przestępczości.

Polska Policja przeprowadziła operację „Pangea” wspólnie z Krajową Administracją Skarbową, a wsparcia merytorycznego udzielała Państwowa Inspekcja Farmaceutyczna. Bezpośrednio czynności w opisanym sprawie prowadzili policjanci z wydziałów do walki z przestępczością gospodarczą i wydziałów do walki z cyberprzestępczością komend wojewódzkich w całym kraju, całość policyjnych działań koordynował Wydział do Walki z Przestępczością Gospodarczą Biura Kryminalnego Komendy Głównej Policji. Kontrolowane były strony internetowe, profile w mediach społecznościowych, sklepy internetowe, a także przesyłki.

Informacje o wynikach tych kontroli trafiały do Biura Międzynarodowej Współpracy Policji KGP, gdzie były opracowane zgodnie z przygotowanymi przez INTERPOL schematami, a następnie przekazane do Sekretariatu Generalnego INTERPOLU.

W wyniku ogólnoświatowej operacji „Pangea” w 2018 roku osiągnięto następujące efekty:

- skontrolowano ponad 16 000 stron internetowych, profili w mediach społecznościowych oraz sklepów internetowych;
- zamknięto ponad 3600 stron internetowych i wytypowano 1300 stron do zamknięcia;
- skontrolowano prawie 1 000 000 paczek z lekami, z których ponad pół miliona zostało zatrzymanych;
- zatrzymano produkty, których szacunkowa wartość wynosi prawie 14 milionów dolarów;
- zatrzymano 859 osób zajmujących się tym nielegalnym procederem.

Wśród skonfiskowanych leków były m.in. fałszywe tabletki na raka, cukrzyce

czy chorobę Parkinsona, podrabiane tabletki przeciwbólowe, nasenne, hormonalne, sterydy anaboliczne, preparaty na odchudzanie czy na porost włosów. Najlicniejszą grupę stanowiły tym razem leki przeciwzapalne i przeciwreumatyczne oraz specyfiki na problemy z potencją. Ten ostatni typ farmaceutyków jest od lat najpowszechniej fałszowany na całym świecie.

W wyniku kontroli skonfiskowano także ponad 110 tysięcy takich wyrobów medycznych, jak strzykawki, soczewki, aparaty słuchowe, a także narzędzia chirurgiczne.

Ujawniono różne metody ukrywania przestępczej działalności stosowane przez zorganizowane grupy, m.in. rejestrowanie fikcyjnych firm, używanie fałszywych dokumentów przewozowych, przesyłanie podrabianych farmaceutyków w paczkach zawierających inny towar, na przykład ubranie czy żywność. W Irlandii zatrzymano przesyłkę, w której w książkach, w wydrążonych specjalnie otworach, znajdowały się podrabiane tabletki nasenne, w Polsce zatrzymano paczkę mającą zawierać płyty DVD, a w istocie w opakowaniach tych płyt znajdowały się torebki z tabletkami antykoncepcyjnymi.

Analiza i podsumowanie akcji „Pangea” dokonywane przez Sekretariat Generalny INTERPOLU pokazuje trendy, kierunki i metody działania przestępców tej branży. Są to ważne informacje dla zajmujących się przestępczością farmaceutyczną w Polsce policyjnych wydziałów do walki z przestępczością gospodarczą oraz wydziałów do walki z cyberprzestępczością. ■

ELŻBIETA SITEK
zdj. ©INTERPOL

Szybki wzrost technologii sprawił, że wiele operacji finansowych realizowanych w sieci prowadzi do zwiększenia działalności przestępczej w wirtualnym świecie. Obszarami działań przestępców są w szczególności oszustwa, wyłudzenia oraz handel nielegalnymi substancjami.

Do walki z zagrożeniami płynącymi z sieci powołano w strukturach Komendy Głównej Policji Biuro do Walki z Cyberprzestępczością. Aby biuro mogło skutecznie realizować zadania z zakresu przeciwdziałania przestępstwom i zagrożeniom w internecie, jego funkcjonariusze muszą doskonale posługiwać się nowoczesnymi technologiami i znać najnowsze sposoby wykorzystania sieci przez cyberprzestępców.

Z uwagi na transgraniczny charakter przestępczości internetowej polska Policja współpracuje z organami ścigania w innych państwach. Jedną z organizacji umożliwiających współpracę policji różnych państw w zwalczaniu przestępczości międzynarodowej jest Międzynarodowa Organizacja Policji Kryminalnej INTERPOL.

Organizacja ta wspiera policje państw członkowskich w walce z cyberprzestępczością, udostępniając zbiory danych oraz kanał wymiany informacji I 24/7 o globalnym zasięgu. Istotnym elementem w ściganiu sprawców są noty INTERPOLU publikowane na wniosek państw członkowskich. Jednym z rozwiązań legislacyjnych umożliwiających skuteczne zwalczanie przestępstw w sieci jest Konwencja Rady Europy o cyberprzestępczości sporządzona w Budapeszcie 23 listopada 2001 r., która dostosowuje i wzmacnia me-

Walka z cyber-przestępczością

chanizmy istniejące w prawie krajowym, przeciwdziałające cyberprzestępczości. W ramach konwencji zostały wyznaczone punkty kontaktowe funkcjonujące w systemie 24/7, które mają za zadanie udzielanie wsparcia partnerom zagranicznym w szybkim zabezpieczeniu danych teleinformatycznych bądź internetowych dotyczących postępowań prowadzonych na świecie i w Polsce.

Uprawniony przedstawiciel i Sekcja Obsługi Całodobowej Wydziału Rozpoznania BdWzC KGP, jako punkt kontaktowy kieruje wnioski do właściwego punktu kontaktowego, by „zamrozić” niezbędne dane. Kolejnym etapem, w ramach międzynarodowej pomocy prawnej, jest przesłanie dokumentów od strony występującej z wnioskiem, będących postanowieniem, na mocy którego zabezpieczone dane zostaną ujawnione. Przepięstwa skatalogowane, które zostały zawarte w konwencji, dotyczą między innymi nielegalnego przechwytywania danych, oszustw komputerowych, naruszania integralności systemu, zmian w danych informatycznych, zachowań związanych z pornografią dziecięcą przy wykorzystaniu systemu informatycznego oraz komercyjnego naruszenia praw autorskich.

Innym ważnym elementem działalności INTERPOLU są organizowane szkolenia i konferencje, dzięki którym uczestniczący policjanci sekcji „cyber” mogą poznawać uregulowania prawne obowiązujące w różnych krajach. Poznają sposoby działań zagranicznych organizacji i platform biznesowych. Zdobywają wiedzę, np. w jaki sposób sformułować zapytania do platform

transakcyjnych lub sprzedażowych, by uzyskać właściwe odpowiedzi.

INTERPOL w ramach Cyber Fusion Centre skupia specjalistów aktywnych na polu przestępczości internetowej. Centrum gromadzi i analizuje informacje o cyberprzestępczości, po czym publikuje raporty i alerty o zagrożeniach, by zapewnić krajom członkowskim dostęp do informacji mających wpływ na przeciwdziałanie przestępczości w sieci. Działania te obejmują zagrożenia typu: malware, phishing, strony internetowe z podmienionymi danymi oraz oszustwa prowadzące do wyłudzenia pieniędzy. INTERPOL wspiera również swoich partnerów wiedzą w zakresie sposobów pozyskiwania danych cyfrowych jako dowodów w sprawie.

Jedną z akcji przeprowadzonej przez INTERPOL była Pangea X wyznaczona w nielegalny handel podrabianymi lekami, produktami i sprzę-

tem medycznym, gdzie zaangażowanych było 197 organów policji, włącznie z komórkami „cyber”, służb celnych i ochrony zdrowia. ■

KCh
zdj. ©INTERPOL

